

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM DÖNEMİNDE MESLEKİ
MUTLULUK DURUMLARININ İNCELENMESİ**

Sema Nur SEMERCİ
ORCID: 0000-0001-6884-393X

Danışman
Prof. Dr. Osman AKANDERE
ORCID: 0000-0001-6884-393X

Konya – 2022

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans eğitimim boyunca tezimin her adımında bana desteğini esirgemeyen, gelişimime yön veren, çalışma azmimi destekleyen değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Osman AKANDERE' ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin araştırma sürecinde bana desteğini sunan Sayın Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ' a, Seydişehir İlçe Milli Eğitim Müdürü Sayın Tahir KİBAR' a ve Ermenek İlçe Milli Eğitim Müdürü Hasan AÇIKGÖZ' e yürekten teşekkür ediyorum. Ayrıca pandemi dönemine rağmen, yapıcı eleştirileri ve yorumlarıyla araştırmama katkılarını esirgemeyen meslektaşım Kevser BOZKURT' a, öğrenme sürecimi olumlu dönütleriyle anlamlandırdığı için teşekkür ediyorum.

Hayatımın her anında, her zorlukta mücadele gücümün kaynağını oluşturdukları ve bana olumlu bakış açısı kazandırdıkları için sevgili anne, baba ve kardeşlerime, zorlu süreçlerde manevi desteğiyle yanımda olan eşim ve oğluma teşekkür ediyorum.

Sema Nur SEMERCİ

KONYA- 2022

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ	i
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	i
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	i
KISALTMALAR.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
BÖLÜM 1	1
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	4
1.2 Araştırmanın Amacı.....	5
1.3 Araştırmanın Önemi.....	7
1.4 Sayıtlar	8
1.5 Sınırlılıklar	8
1.6 Tanımlar	8
BÖLÜM 2	10
2 ALAN YAZIN	10
2.1 Mutluluk Nedir?	10
2.1.1 Kavramsal olarak mutluluk.....	10
2.1.2 Kişilik mutluluk ilişkisi.....	14
2.1.3 İyimserlik mutluluk ilişkisi	15
2.1.4 Dil-iletişim mutluluk ilişkisi	15
2.1.5 Serbest zaman ve mutluluk	16
2.1.6 Yaşam boyu öğrenme ve mutluluk	18
2.2 Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenliğin Önemi	19
2.2.1 Eğitimde duygusal bulaşma	20
2.2.2 Öğretmenlerin mutluluğu niçin önemlidir?	20
2.3 Uzaktan Eğitim	21
2.4 Koronavirüs.....	22

2.5 İlgili Araştırmalar.....	23
BÖLÜM 3	26
3 YÖNTEM	26
3.1 Araştırmanın Modeli.....	26
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu	27
3.3 Veri Toplama Araçları	28
3.4 Verilerin Toplanması	28
3.5 Verilerin Çözümlemesi	29
3.5.1 Verilerin kodlanması.....	29
3.5.2 Temaların bulunması	29
3.5.3 Verilerin kategorilere göre tanımlanması	29
3.5.4 Bulguların yorumlanması.....	29
3.6 Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması	30
BÖLÜM 4.....	31
4 BULGULAR.....	31
4.1 Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Beceri Algılarında Pandemi Sürecinin Etkisine Yönelik Bulgular.....	32
4.1.1 Uzaktan eğitimde mesleki yetersizliğin mutsuz etmesi	32
4.1.2 Uzaktan eğitimde teknolojik aksaklıkların mutsuz etmesi	34
4.1.3 Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmedeki yetersizliğin mutsuz etmesi	35
4.1.4 Uzaktan eğitimde birebir ilgi gerektiren öğrencilerle ilgilenememenin mutsuz etmesi.....	37
4.1.5 Uzaktan eğitimde öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliğinin mutsuz etmesi	38
4.1.6 Zorluklarla mücadelede mesleki becerilerin artmasının mutlu etmesi	38
4.1.7 Öğrencilerin gizli yeteneklerinin ortaya çıkmasının mutlu etmesi	41
4.2 Öğretmenlerin Öğrenci-Veli ve İdarecilerle İletişimine Pandemi Sürecinin Etkisine Yönelik Bulgular.....	43
4.2.1 Öğrenci-öğretmen iletişiminin azalmasının mutsuz etmesi	43
4.2.2 Veliler tarafından anlaşılmanın mutlu etmesi	44
4.2.3 Zorluklarla birlikte mücadele etmenin mutlu etmesi	45
4.2.4 Öğrenciye motivasyon sağlayamamanın mutsuz etmesi	46
4.2.5 Duygu aktarımının azalmasının mutsuz etmesi	46
4.2.6 Değersizlik hissi ve çabaların görülmemesinin mutsuz etmesi	47
4.3 Öğretmenlerin Pandemi Sürecinde Serbest Zamanı Değerlendirme Durumları ve Aidiyet Duygularının Mutluluk Durumlarına Etkisine Yönelik Bulgular	48

4.3.1 Aidiyet duygusunun mutlu hissettirmesi	49
4.3.2 Serbest zaman aktivitelerinin mutlu etmesi	49
BÖLÜM 5	52
5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	52
5.1 Sonuç ve Tartışma.....	52
5.1.1 Sınıf öğretmenlerinin mesleki beceri algılarında pandemi sürecinin etkisine yönelik sonuç ve tartışma.....	52
5.1.2 Öğretmenlerin öğrenci, veli ve idarecilerle iletişimde ve etkileşimde pandemi sürecinin etkisine yönelik sonuç ve tartışma.....	53
5.1.3 Öğretmenlerin pandemi sürecinin serbest zamanı değerlendirme, aidiyet duyguları ve mutluluk düzeylerindeki etkisine yönelik sonuç ve tartışma	54
5.2 Öneriler	56
KAYNAKÇA.....	57
EKLER.....	63
EK 1.	63
ÖZGEÇMİŞ	64

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo -1 Katılımcıların demografik özellikleri	28
Şekil 1. Mutluluğu etkileyen faktörler	31
Şekil 2. Mesleki beceri-mutluluk ilişkisi	42
Şekil 3 .Mesleki iletişim-mutluluk ilişkisi	48

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Döneminde Mesleki Mutluluk Durumlarının İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **74** sayfalık kısmına ilişkin, 10/02/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%19** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

10/02/2022

Sema Nur SEMERCİ

Prof. Dr. Osman AKANDERE

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

10/02/2022

Sema Nur SEMERCİ

KISALTMALAR

EÖ: Erkek öğretmen

KÖ: Kadın öğretmen

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

ÖSYM: Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı

PISA: Programme For International Student Assessment, Uluslararası Öğrenci

Değerlendirme Programı

TIMSS: Trends In International Mathematics and Science Study, Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması

y.a.g.e: Yukarda adı geçen eser

ÖZET

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM DÖNEMİNDE MESLEKİ MUTLULUK DURUMLARININ İNCELENMESİ

Sema Nur SEMERCİ

Tüm dünyada olduğu gibi bireylerin ve ülkenin gelişimi için eğitim son derece önemlidir. Eğitimin temel amacı topluma sağlıklı, kendini tanıyan, kendini tüm yönleriyle kabul eden, kendine yetebilen, mutlu bireyler kazandırmaktır. Bireyin kendini tanımasında ve kendini kabul etmesinde ise en önemli rolü eğitim üstlenmektedir. Eğitim sistemi bir bütün olduğundan bu sistemi oluşturan tüm öğeler birbirini etkiler. Bu sistemin en önemli ögesi işletici konumdaki öğretmendir. Ülkenin kalkınması için de eğitim kalitesinin yüksek olmasına ihtiyaç vardır. Nitelikli öğretmen demek nitelikli toplum demektir bunun için öğretmenlerin mesleki kalitesi ve yaşam kalitesi yükseltilerek performanslarının yükselmesi sağlanmalıdır dolayısıyla öğretmen mutlu olursa okuldaki performansı yükselecek ve bu durum öğrenci başarısını da etkileyecektir. Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki mesleki mutluluk durumlarının incelenmesidir. Literatür taranmasıyla kavramsal kısmı oluşturulan bu araştırma bir nitel fenomenoloji araştırmasıdır. Bir olguyu yaşayan insanların deneyimlerinden öz çıkarmak için yapılan araştırmaya fenomenoloji (olgu bilim) araştırması denir. Hayatımızda karşılaştığımız fakat üzerinde detaylı düşünmediğimiz deneyimleri içeren bir inceleme türüdür. Bu araştırma, sınıf öğretmenliği branşında görev yapan toplam 76 öğretmene ulaşılarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiş, katılımcılar pandemi nedeniyle ulaşma kolaylığına göre telefon, internet veya e-posta ile araştırmacının sorularına cevap vermişlerdir. Katılımcılar belli bir sistematikte kodlanmış (KÖ1, KÖ2, EÖ1, EÖ2...). Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Her bir katılımcının açıklaması kullanılarak kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra bu kodlar üç ana tema altında toplanarak bazı genellemelere ulaşılmıştır. Bunlar “Öğretmenlerin mesleki beceri algısının mutluluk durumuna etkisi”, “Öğretmenlerin, öğrenci, veli ve idarecilerle iletişiminin mutluluğa etkisi” ve “Öğretmenlerin serbest zaman değerlendirme ve aidiyet duygularının mutluluğa etkisi” şeklindedir. Öğretmenlerden alınan yanıtlar doğrultusunda, 3 ana tema 15 alt temaya ayrılmıştır. Uzaktan eğitim dönemindeki mesleki mutluluk kavramının incelenmesi nedeniyle konu ile ilişkili olan uzaktan eğitim, mesleki doyum, iş doyum, mutluluk, öznel iyi oluş, gibi kavramları içermesinden dolayı bazı sınırlamalara gidilmiştir. Bu araştırmada tez konusu ile ilgili 2004-2020 yılları arasında yapılmış toplam 20 tez ve 25 makale incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin mesleki mutluluklarını etkileyen birçok değişkenin bulunduğu, bu değişkenler arasında mesleki beceri algısı, öğrenci, veli ve idarecilerle iletişim, serbest zaman değerlendirme ve aidiyet değişkenlerinin mesleki mutlulukla ilişkili olduğuna yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarından hareketle öğretmen mutluluğunun artırılması için uzaktan eğitim dönemine uyumlu hizmet içi eğitimler verilmesi ve öğretmen mutluluğunun önemi ile ilgili öğretmenlik lisans programlarındaki farklı dersler kapsamında vurgulanması önerilmektedir. Türkiye’de öğretmen mutluluğuna yönelik araştırmaların kısıtlı olduğu görüldüğünden bu alanda daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mutluluk, öznel iyi oluş, uzaktan eğitim, mesleki mutluluk, mesleki doyum, iş doyum

ABSTRACT

Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

EXAMINATION OF CLASS TEACHERS' PROFESSIONAL HAPPINESS DURING THE DISTANCE EDUCATION PERIOD

Sema Nur SEMERÇİ

As in the whole world, education is extremely important for the development of individuals and the country. The main purpose of education is to bring healthy, self-aware, self-accepting, self-sufficient and happy individuals to the society. Education plays the most important role in the individual's self-knowledge and self-acceptance. Since the education system is a whole, all the elements that make up this system affect each other. The most important element of this system is the teacher in the operating position. For the development of the country, there is a need for a high quality of education. A qualified teacher means a qualified society. For this reason, teachers' professional quality and quality of life should be increased and their performance should be increased. The aim of this research is to examine the professional happiness of classroom teachers in the distance education period. This research, the conceptual part of which was created by reviewing the literature, is a qualitative phenomenology research. Research to extract essence from the experiences of people who have experienced a phenomenon is called phenomenology research. It is a type of study that includes experiences that we encounter in our lives but that we have not thought about in detail. This research was carried out by reaching a total of 76 teachers working in the classroom teaching branch. The interviews were conducted using a semi-structured interview form prepared by the researcher, and the participants answered the researcher's questions by telephone, internet or e-mail, depending on the ease of access due to the pandemic. Participants were coded in a certain systematic way (KÖ1, KÖ2, PT1, PT2...). Content analysis method was used in the analysis of the data. Codes were created using the description of each participant. Later, these codes were gathered under three main themes and some generalizations were reached. These are "The effect of teachers' perception of professional skills on happiness", "The effect of teachers' communication with students, parents and administrators on happiness" and "The effect of teachers' leisure time and sense of belonging on happiness". In line with the answers received from the teachers, 3 main themes were divided into 15 sub-themes. Due to the examination of the concept of occupational happiness in the distance education period, some limitations have been made because it includes concepts such as distance education, professional satisfaction, job satisfaction, happiness, subjective well-being, which are related to the subject. In this research, a total of 20 theses and 25 articles made between 2004-2020 on the subject of the thesis were examined. As a result of the research, it was found that there are many variables that affect the professional happiness of teachers, among these variables, the perception of professional skills, communication with students, parents and administrators, leisure time and belonging are related to professional happiness. Based on the results of the research, it is recommended to provide in-service trainings compatible with the distance education period in order to increase teacher happiness and to emphasize the importance of teacher happiness within the scope of different courses in teaching undergraduate programs. Since studies on teacher happiness in Turkey are limited, more research is recommended in this area.

Keywords: Happiness, subjective well-being, distance education, professional happiness, job satisfaction, job satisfaction

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Eğitimin temel amacı topluma sağlıklı, kendini tanıyan ve tüm yönleriyle kabul eden, kendine yetebilen, mutlu bireyler kazandırmaktır. Bireyin kendini tanımasında ve kendini kabul etmesinde ise en önemli rolü eğitim üstlenmektedir.

Eğitim sistemi bir bütün olduğundan bu sistemi oluşturan tüm ögeler birbirini etkiler. Bu sistemin en önemli ögesi işletici konumdaki öğretmendir. Ülkenin kalkınması için de eğitim kalitesinin yüksek olmasına ihtiyaç vardır. Nitelikli öğretmen demek nitelikli toplum demektir bunun için öğretmenlerin mesleki kalitesi ve yaşam kalitesi yükseltilerek performanslarının yükselmesi sağlanmalıdır dolayısıyla öğretmen mutlu olursa okuldaki performansı yükselecek ve bu durum öğrenci başarısını da etkileyecektir.

21.Yüzyılda değişen ve gelişen dünya üzerinde öğretmenlerin de değişime ayak uydurabilmesi, değişimi lehine çevirmesi, sorgulayan, esnek, yaratıcı ve yeniliklere açık bireyler olması gerekmektedir. Mutlu öğretmen, yeteneklerinin ve sorumluluklarının farkında, okul ortamını tüm yanlarıyla seven, kabullenen bireydir. Ayrıca öğretmenler geliştikleri, performansları ve verimli çalışmaları arttığı sürece mutlu olurlar (Ergün, 2009).

Dünyada devam etmekte olan koronavirüs salgını nedeniyle öğretmenlerin çok da alışık olmadıkları hatta bazılarının ilk kez karşılaştığı bir durum olan online eğitime geçilmiştir. Bu dönem birkaç ay sürseydi eğer her şey normale hemen dönebilirdi ancak şu anda pandemi süresi uzadıkça bu durum kabullenilmiş hatta sektördeki uzman kişilerin görüşü alındığında yüz yüze eğitimin başlaması halinde bununla birlikte çok büyük ihtimalle dijital işlerin de yapıyor olacağı düşünülmektedir (Ayar, 2020). Bu süreçte dikkat edilirse başlarda hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından bakıldığında istenmese de konfor alanı dışına çıkılınca yeni öğrenmelerin gerçekleştiğini ifade edebiliriz ve bu öğrenmelerden iyi olanı da doğal olarak vazgeçilmeyecektir, yani normalleştiğimizde de bu kazanımları alarak yolumuza devam edeceğimiz söylenebilir.

Şu anda öğretmenlik mesleğine girecek olanların ve halihazırda bu mesleği yapanların dijital bir dünyaya göre kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Örneğin eğitim tarafıyla bakılırsa koçluk, öğrencilerle etkili iletişim, bilgi yönetimi, online ders yönetimi gibi beceriler olmazsa olmazlardan olacaktır. Eğitimde eğlence kısmına bakılırsa eğitimcinin hikayeleştirme becerisi olmalı, mizahtan anlamalı, online derslerde kamera önünde var olabilmeli ve o güvenli duruşa sahip olabilmelidir ayrıca öğrenmenin açığa çıkması için gereken uygun etkileşimleri de tasarlayabilmelidir. Bu mesleğin gerektirdikleri bir mimarlık, mühendislik tasarımından daha farklıdır hatta bir yönüyle zordur çünkü insanla yapılan her türlü aktivite çok çeşitli ve öngörülemezdir. Duruma göre eğitimin akışını değiştirebilmek tecrübe gerektiren konulardandır. Normalleşme süreci başladığında online eğitimlere daha da kaliteli olarak devam edileceğini, sınıf içi eğitimlerin de gerektiği için yapılacağını ancak onun da daha kaliteli şekilde devam edeceğini söylemek mümkündür. Yaşanan değişime ayak uyduramayan, yenilikleri takip etmekte zorlanan öğretmenlerin kendilerini yetersiz hissetmeleri söz konusu olabilir. Bu durum onların sosyal yönlerinin zayıflamasına neden olarak öğretmenleri mutsuzluğa sürükleyebilir. Dolayısıyla öğrenci için önemli bir rol model olan öğretmenin davranışları ve psikolojik durumu öğrenciyi de olumsuz etkileyecektir.

Öğretmenlerin işlerini yüksek performansla yapmalarında kişisel özellikleri dışında mesleklerine bakış açıları da önemlidir, mesleğine bağlı ve mesleğinin toplum için öneminin farkında olan geleceğe umutla bakan bir öğretmen öğrencilerine daha faydalı olacaktır. Öğrenci beklentisi olarak bakıldığında da en gerekli öğretmen özelliğinin dersin işleniş yanı sıra öğrenciye değer verme, öğrenciye saygı duyma, anlayışlı olma, kendilerini öğretmenin iyi tanınması gelmektedir. Öğrenciler derse hazırlıklı gelen öğretmenin dersi daha verimli işlediğinin de farkındadır (Özcan, 2012). Öğretmenlik mesleği sınav puanının yeterli olması ya da tatilinin olması gibi nedenlerle seçilecek bir meslek değildir, bu mesleği seçenlerin başta istekli ve bilinçli olmaları birinci şart olarak düşünülebilir. Bu mesleğe uygun olmayan kişilerin başta kendilerini ve sonrasında iletişim halinde oldukları ailesini, öğretmen arkadaşlarını ve idarecilerini ve en önemlisi de öğrencilerini mutlu etmesi mümkün olmayacaktır.

Öğrencilerin öğretmenleri hakkındaki düşünceleri onların başarısını etkilemektedir. Öğretmenin başarısı tesadüflere bırakılamaz hem alan bilgisi hem de pedagojik formasyona sahip, programı uygulayabilen, öğrencilerini seven, idareci ve diğer öğretmen arkadaşlarıyla iyi geçinen, bir sorun çıktığında birilerini suçlamak yerine elini taşın altına koyan bir öğretmenin başarısı tesadüf olmayacaktır. Mutlu bir öğretmen sorumluluklarının bilincinde olarak yeteneklerini kullanan ve okul ortamını benimseyen ve seven bir öğretmendir. Böyle bir öğretmenin başarısı ise kaçınılmazdır.

Aristo, mutluluğun kadın ve erkeklerin her şeyden öte aradıkları şey olduğu sonucuna bundan 2300 yıl önce varmıştır. Mutluluk uzun yıllardan beri üzerinde düşünülen, bilim insanlarınca araştırılmakta olan bir konudur. Keşfedilen şeyse mutluluğun başa gelen bir şey olmadığıdır. Paranın satın alabileceği ya da güçlü olanın emir verebileceği bir şey de değildir. Dış olaylara bağlı değil ancak o olayları nasıl yorumladığımızla ilgili bir durumdur (Csikszentmihaly, 2020). Mutlu öğretmen başarılı, etkili ve verimli, aranan öğretmen olarak tanımlanırsa, mutsuz öğretmen başarısız, düşük verimli olarak sınırlandırılabilir. Bir öğretmen geliştiği, verimli olduğu ve performansını artırarak başarıyı yakalayabildiği sürece mutlu olur.

Mutluluğun herkesin kendisi tarafından hazırladığı, herkesin kendi iç deneyimlerini kontrol etmeyi öğrenmesiyle hayat kalitesini belirleyebilmesi olduğu düşünülürse mutlu öğretmen de pandemi gibi küresel bir probleme rağmen motivasyonunu kaybetmeden bu döneme özel yaşadığı problemlerle baş edebilen, hatta bu problemleri kendini geliştirebilmesi için bir fırsat olarak görebilen, gelişmenin verdiği hazzı yaşayan ve bu konuda öğrencilerine de örnek olup problemlerle baş edebilme becerisi kazandıran, onları motive edebilen ve bu dönemi en iyi şekilde yönetebilen öğretmendir.

Öğretmenlerin gerek kendilerine gerekse etraflarındaki ilişki kurdukları bireylere ve hayata dair bakış açıları olumlu olmalıdır. Çünkü bu durum kuşkusuz öğrencilerini etkileyecektir. Bu bağlamda araştırmada, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki mesleki mutluluk seviyeleri saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümü olan giriş kısmında problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar kısmı yer almaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde kuramsal çerçeve kapsamında mutluluk, öğretmenlik mesleği ve önemi, uzaktan eğitim, koronavirüs ve bu konu ile ilgili araştırmalar yer almaktadır. Araştırmanın üçüncü bölümü olan yöntem kısmında araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözülmesi, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması yer almaktadır. Araştırmanın dördüncü bölümünde bulgular; beşinci bölümünde ise sonuç, tartışma ve öneriler yer almaktadır.

1.1 Problem Durumu

Mutluluk kavramına ilişkin birçok farklı tanım ve görüş bulunmaktadır. Mutluluk bireyin iyi olarak tanımladığı duygular bütünü olarak tanımlanırken, farklı bir açıklamada ise mutluluk iyi hissettiren duyguların olumsuz hissettiren duygulara ağır basması şeklinde anlatılmaktadır (Eryılmaz, 2009). Genel olarak mutluluk her insanın hayatı boyunca elde etmek için çabaladığı, maddi ve manevi doyum noktasına ulaştığında hoşnutluğa sebep olan, insan ilişkilerini içinde barındıran psikolojik ve biyolojik bir durum olarak tanımlanmaktadır (Aluş ve Selçukkaya, 2015).

Bir bilim insanı olan modern psikologlardan Csikszentmihalyi pozitif psikoloji ile ilgili kişinin yalnızca kendi iyi oluşuyla ilgilenmenin de ötesinde diğer insanların hayatlarını da iyileştirmek için çabaladığını söyler. Bu açıdan bakıldığında kişi yalnızca kendisi için değil diğer kişiler için de sorumluluk alır. Birey; yardımlaşma, empati, diğerkâmlık gibi konuların üzerinde durmalıdır. Yine Csikszentmihalyi'ye göre rekabet, bencillik, açgözlülük insanın hayat kalitesini azaltan durumlardır. Eğer kişilere yardımlaşma, sosyal adalet, dayanışma gibi erdemler öğretilabilirse iyi yaşam da o zaman kendiliğinden gerçekleşecektir (Havuz, 2019).

Mutlu öğretmen kavramı açıklanmaya çalışılırken mutluluk kavramının somut bir kavram olmaması nedeniyle başarılı öğretmen, idealist öğretmen, iyi öğretmen gibi kavramlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Mutlu öğretmen kavramı yine öğretmenin kişilik özellikleri ve bazen de sınıf içindeki tutum ve davranışlarıyla açıklanmıştır (Ergün, 2009). En önemlisi ise mutlu ve başarılı öğretmenlerin mutlaka belli amaçları vardır. Bu amaçlarını öğrencilerine de yansıtarak onların da uygun amaçlar belirlemelerine ve

kendi tercihlerini yapabilmelerine yardımcı olmaktadır. Onlar öğrencilerine güvenirler, rehberlik ederler onların iyiliği için çabalarlar. Kendini mutlu hisseden öğretmenler eğitim öğretim esnasında yaşanabilecek sorunların üstesinden gelinebileceği inancına sahiptir. Öğrenciler de öğretmenlerinin bu inancıyla beslenir, bu durum öğrencilerin öğretmenlerine güven duymalarını sağlar. Kendisine güvenildiğini gören öğretmen ise daha verimli ve isteyerek çalışır ve bu durum öğrenci başarısına direk etki eder (Ergün, 2009).

Sonuç olarak pandemi gibi küresel bir problemin yaşandığı zor dönemde uzaktan eğitim vermek zorunda kalan öğretmen karşılaştığı sorunları mesleğinde gelişmek için fırsat olarak değerlendirir, zorluklarla baş edebilme inancına da sahip olursa öğrencilerine de o inancını yansıtacaktır. Ayrıca birilerine faydalı olabilmenin verdiği hazzı da yaşamış olacaktır. Öğretmeninin kendine olan güvenini örnek alan öğrencilerin de benzer durumda öğretmeni gibi düşünmesi sağlanacaktır. Karamsar öğretmen karamsarlığı aşılarken, umutlu öğretmen umudu aşılayacağından mutlu nesillerin oluşmasında öğretmenin önemli bir rolü vardır. Pandemi gibi küresel bir problem varken öğrencilere online eğitim vermek durumunda kalan sınıf öğretmenlerinin mutluluk durumunun eğitimdeki yeri yadsınamaz çünkü bu durumları öğrencilerine de yansıyacaktır. Bu nedenle uzaktan eğitim döneminde sınıf öğretmenlerinin mesleki mutluluk seviyelerinin ne düzeyde olduğunu araştırma ihtiyacı doğmuştur.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki mesleki mutluluk seviyelerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacına ulaşmak için aşağıda yer alan temel problem cümlesiyle ilgili alt problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Problem cümlesi; pandemi döneminin sınıf öğretmenlerinin mesleki mutluluk seviyelerine etkisi nasıldır?

Alt problemler;

1. Öğretmenlerin mesleki beceri algılarında pandemi sürecinin etkisi nasıldır?
2. Öğretmenlerin öğrenci, veli ve idarecilerle iletişimde ve etkileşimde pandemi sürecinin etkisi nasıldır?
3. Pandemi sürecinin öğretmenlerin serbest zamanı değerlendirmesine, aidiyet duygularına ve mutluluk düzeylerine etkisi nasıldır?

Bu kapsamda araştırma soruları:

- 1-Pandemi döneminde kendinizi mesleki becerileriniz açısından başarılı buluyor musunuz? Açıklayınız.
- 2-Pandemi döneminde kendinizi görev yaptığınız okula (kuruma) ait hissediyor musunuz?
- 3-Pandemi döneminde öğrencilerinizin yeni şeyler öğrenmesine yardımcı olabiliyor musunuz? Pandemi öncesi dönemle kıyaslar mısınız?
- 4-Pandemi döneminde öğrencilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Pandemi öncesi ile kıyaslayınız.
- 5-Pandemi döneminde velilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Pandemi öncesi ile kıyaslayınız.
- 6-Pandemi döneminde meslektaşlarınızın veya idarecilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Pandemi öncesi ile kıyaslayınız.
- 7-Pandemi döneminde öğrencilerinizle nasıl iletişim kurdunuz, yaşadığınız aksaklıklar nelerdir?
- 8-Pandemi dönemi öncesindeki mutluluk düzeyiniz ile pandemi dönemindeki mutluluk düzeyiniz arasında ne gibi bir fark oluştu?
- 9- Pandemi döneminde ders yapmaktan keyif alıyor musunuz? Nedenleriyle açıklayınız?
- 10-Pandemi döneminde serbest zamanlarınızı neler yaparak değerlendiriyorsunuz ve yaptıklarınızın mutluluğunuza etkisi nasıldır?

1.3 Araştırmanın Önemi

İnsanlık varoluşundan günümüze mutluluğu tanımlamaya, anlamaya çalışmıştır. Bireyleri anlamaya dönük çabaların bir sonucu olarak psikoloji, son zamanlarda gelişerek değişim göstermiştir. Başlarda insanı bir canlı organizma olarak görürken zamanla aynı insanı özerk, akılcı davranışlarda bulunan bir varlık olarak tanımlamaya başlamıştır (Cüceloğlu, 2007). Öznel iyi oluş şeklinde de tanımlayabileceğimiz mutluluk hem ulusal hem de uluslararası düzeyde 40 yılı aşkın süredir güncel olarak devam eden bir çalışma alanıdır. Mutluluk hem kişisel hem de toplumsal boyutları içermektedir. Mikro düzeyde kişinin, makro düzeyde toplumun mutluluk düzeyi yaşam kalitesinin göstergesidir örneğin artık biliniyor ki para her durumda mutluluk getirmemektedir, kişinin kendinden alttakilere veya üsttekilere bakarak bu durumdaki düşünceleri değişebilmektedir, (Kangal, 2013).

Mutluluğun bulaşıcı bir etki yarattığı düşünülürse ülkenin öğretmenlerinin mutluluğu, öğrencilerini de etkileyecek, öğrenciler de ülke geleceğini etkileyecektir. Bu çalışmada özellikle pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin küçük yaşlardaki çocuklara uzaktan eğitim vermek durumunda kalmalarıyla ve online eğitim sürecinin öğretmenlerin öğrencilerle ve velilerle ilişkilerini de farklılaştırdığı dikkate alındığında mutluluk seviyelerinin ne düzeyde etkilendiği üzerinde durulmuştur. Literatürde öğretmenlerin mutluluğu üzerine araştırma yapılmışsa da yüz yüze eğitimlerin yapılamadığı pandemi dönemi yani uzaktan eğitim dönemindeki mutluluklarını inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum ise halihazırdaki araştırmamızın önemini göstermektedir. Bu araştırma sonucunda ulaşılabilecek olan bulgular doğrultusunda, literatürün daha zengin hale geleceği ve ileride benzer konularda yapılacak olan araştırmalara yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçları ile, diğer öğretmenlerin de uzaktan eğitim döneminde bireysel mutluluklarının artması için yeni bakış açıları kazanabilecekleri tahmin edilmektedir.

1.4 Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin kişisel bilgi formunu ve ölçek maddelerini içtenlikle ve objektif olarak yanıtladıkları kabul edilmektedir.
2. Araştırmada sorulan soruların araştırma amacı kapsamında yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın katılımcıları Konya ilinde, Seydişehir ilçesinde ve pandemi nedeniyle yeterli verilerin sağlanması adına coğrafi açıdan oldukça yakın olan Karaman'ın Ermenek ilçesinde görev yapan 76 sınıf öğretmeni ile sınırlandırılmıştır.

2. Mutluluk kavramı “Öğretmen öznel iyi oluş ölçeği” nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

3. Bu araştırma sonuçları katılımcıların veri toplama aracına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

4. Bu araştırma 2020-2021 öğretim yılı verileri ile sınırlandırılmıştır.

1.6 Tanımlar

Öznel iyi-oluş (Subjective well-being): Öznel iyi oluş, kişinin kendi yaşamı ile ilgili bilişsel değerlendirmesidir bu değerlendirme birbiri ile ilişkili ancak bağımsız üç değişken ile tanımlanmaktadır; olumlu duygunun göreceli var oluşu, olumsuz duygunun yokluğu ve yaşam doyumu (Myers ve Diener, 1995).

Mutluluk: Göstergesi gülümseme olan, iyi, durumundan memnun ve sevinçli olma halidir (Akpınar, 2004). Mutluluk genel anlamda bireyin kendi hayatının kalitesini ne kadar pozitif olarak değerlendirdiğidir (Bülbül ve Giray, 2011). Hayattan üst düzeyde alınan doyum, zevk veren pozitif duyguları daha fazla, olumsuz duyguları ise daha az yaşamadır (Doğan, 2012).

Öğretmenlik: Türk Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenlik; milletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili idari görevlerini üstelenen özel bir uzmanlık mesleği olarak açıklanmaktadır (MEB, 2019).

İş anlamı: Bireyin neden çalıştığını, işe bağlılığını, işiyle ilgili zihinsel tasarımı ve bir işi tamamladıklarında ne elde etmek istediklerini gösteren yapıdır.

Adanmışlık (dedication): İşe değer atfetme, gurur duyma, kendini kanıtlama, meydan okuma ve istekli bir çalışma halini ifade etmektedir (Öner, 2019).

Yaşamın Anlamı: İnsanın doğuştan getirdiği bir güç, anlam arayışını içerisinde barındıran, yaşam amaçlarıyla birlikte değerlendirilen ve insan yaşamının doğal ve sağlıklı temel güdüsüdür (Frankl, 2016).

BÖLÜM 2

2 ALAN YAZIN

2.1 Mutluluk Nedir?

Mutluluk insanlık tarihi boyunca hep arzulanan, üzerinde oldukça fazla konuşulan son yıllarda ise araştırmaların yoğunlaştığı bir konudur. İnsanlar bireysel olarak mutluluğu elde etme çabasına girmeleri dışında toplumlar da arayışlar içine girmişlerdir ve nasıl elde edilir üzerine düşünmüşlerdir. Alınan cevaplar tatmin edilmedikçe araştırmalar da dinmemiştir. Geçmişe bakılacak olunursa çok daha konforlu, daha fazla imkanlara sahip, daha eğitilmiş ve daha fazla teknolojiye sahip olursa da daha mutlu insan toplulukları yoktur. Birleşmiş Milletler her yıl 156 ülkenin içinde bulunduğu Dünya Mutluluk Raporu yayınlamaktadır. Türkiye bu raporda 2018 yılında 74'üncü, 2019 yılında 79'uncu, 2020 yılında ise 93'üncü sıradadır. Bu raporsa bir ülkenin sürdürülebilir kalkınması adına dünyadaki mutluluk düzeyini gözden geçirerek mutluluk biliminin ve bireysel ve ulusal değişkenlerin ne şekilde açıklandığını gösteren bir rapordur. Zaten toplumu oluşturan bireyler olduğu için de araştırılan, o ülkedeki bireylerin mutluluk düzeyidir (Yıldırım, 2020:1). Bireyin psikolojisi, içinde yaşadığı toplumu, toplumun psikolojisi ise kişiyi karşılıklı olarak etkiler, değiştirir. Kişilerin düşünce, duygu ve davranışlarının kendi ve çevresi üzerindeki etkilerinin farkında olup, pozitif yönde değişimi öğrenmesiyle fiziksel açıdan daha sağlıklı, psikolojik açıdan dengeli, öfke kontrolü ve stres yönetimi yapabilen, daha duyarlı, iyi iletişim kurabilen bir toplum oluşacaktır. Barış ve sevgi dolu bir dünya insanların bu konularla eğitilmesiyle mümkün olabilir (Yıldırım, 2020:1).

2.1.1 Kavramsal olarak mutluluk

Mutluluk kavramı, öznel iyi oluş olarak da literatürde geçmektedir. Bu çalışmada da her iki kavram birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Tarihteki büyük filozofların mutlulukla ilgili görüşlerine bakacak olursak; Aristoteles mutluluğu sadece bir durum değil, hayatın içinde ahlaki davranışlar şeklinde tanımlayıp, hakiki mutluluğa tam olarak erdeme uygun yaşama ile ulaşılacağına inanıyordu. Bir bakıma ona göre mutluluk, bir yaşam tarzıydı. Mutluluk hemen buradadır, şimdidedir. Aristoteles'e göre hayatın amacı sadece fiziki haz olamaz.

Farabi'nin ahlak felsefesine gelince mutlu olmayı her insan doğası gereği ister. Mutluluğu istemek ve bu uğurda verilen uğraşlar en değerli amaçtır. İstenen her amaçta “iyi” den bir parça olduğundan dolayı istenir. İyilerin ve amaçların sayısı fazla olduğundan mutluluk bu tercihlerden biridir. Bununla birlikte Farabi eğitim konusuna da vurgu yapar öyle ki; mutluluğa ulaşmak için bilme zorunluluğunun olmadığını ve rehber öğretilere ihtiyaç duyulabileceğini belirtir. Farabi de Aristoteles gibi uç noktalardan uzak, orta yolu bulup dengede yaşamakla erdemin elde edileceğini mutlu olmanın da erdemli yaşamakla mümkün olacağını savunur, bu yol insan ve toplum yararını gözetmelidir, dolayısıyla mutluluk sosyal bir başarı olarak düşünülebilir. Ona göre en mutlu birey, en iyi eylemde bulunan bireydir (Bulut Uslu,2018).

Antik Yunan filozofu olan Epikür'e göre mutluluk, denge ve ılımlılıkta, Stoacı Kıbrıslı Zenon ise mutluluğu ölçülü davranmak, bununla birlikte doğaya uygun yaşamak şeklinde tanımlamıştır. Nietzsche'e göre mutluluk ideal tembellik durumudur, kişinin fikirlerini ve özgürlüğünü kısıtlayan engelleri aşacak bir mücadele ruhuyla yaşamdan memnun olunacağını savunur. Buddha ise sonunun mutluluğa varan bir yolun olmadığını, mutluluğun yolun ta kendisi olduğunu düşünür (Yıldırım, 2020:1).

Mutlu kişiler aktif kişilerdir, meşguliyetleriyle oldukça ilgililerdir ancak bu etrafındakilerle ilgilenmelerini engellemez, onlara gereken değeri de verirler. Mutlu insanlar mutluluğu aramazlar, ancak ellerindekilerle mutlu olmaya çalışırlar. Mutlu olmaları için küçük şeyler de yeter ancak bu durum büyük hedefleri olmadığını göstermez, mutlu olmak için hedefledikleri başarıya ulaşmayı beklemezler, hayatlarını dolu ve anlamlı geçirirler (Saygılı, 2015:234).

İkinci Dünya Savaşı'nda bir toplama kampında yaşadıklarından yola çıkarak yazdığı “İnsanın Anlam Arayışı” kitabında 20.yüzyıl psikiyatrlarından Viktor Frankl mutluluğu hayatın anlamı ile ilişkilendirir. Ona göre en büyük sorun anlamsızlıktır, varoluşsal boşluktur. Yaşamın anlamıysa insandan insana hatta günden güne farklılık gösterir, önemli olan belirli anlarda kişinin yaşamının özel anlamıdır. Örneğin bir maçta belli olan bir durumdan bağımsız olarak en iyi hamleden bahsedilemez. Herkesin yaşamında bir mesleği, çabalaması gereken bir misyonu ya da yerine getirmesi gereken somut bir görevi vardır. Bu sebepten her bireyin işi, bunu yürütmeye dair özel fırsatları kadar benzersizdir. Kişinin yaşamının anlamı sorusunun muhatabının yine kendisi olduğunu kavraması gerekir. Yine Frankl yaşamın anlamını üç farklı yolla

keşfedilebileceğinden bahseder. İlki bir eser oluşturarak ya da bir iş yaparak, ikincisi bir şey yaşayarak veya biriyle etkileşerek, üçüncüsü de kaçınılmaz olan acıya tavır geliştirmek olduğunu söyler. Eğer anlam arayışı başarılı ise mutlu olmanın yanında zorlu durumlarla ve üzücü anlarla başa çıkabilecek güç de kazandırır. Bununla birlikte anlam arayışı başarısız olursa da tamamen kendi kişiliğini bile bırakabileceği anlık hazlara yönelebilir. Frankl modern toplumun can sıkıntısı olarak tarif ettiği olgunun varoluşsal boşluk olduğunu, bununsa önemsenmesi gereken psikolojik bir problem olduğunu anlatır (Frankl,2018:113-125).

Prof. Dr. Mihaly Csikszentmihaly de mutluluk üzerine kafa yormuş ve onlarca yıl süren çalışmaları sonucunda Akış modelini ortaya koymuştur. O'na göre sanıldığıının aksine para, statü ve güç gibi etkenler mutluluk getirmemekte ancak bu modelin yaşamda uygulanmasıyla mutluluk gerçekleşmektedir. Hayat kalitesini artırmak doğrudan deneyimlerin kontrolüyle mümkündür, bu da her şeyden anı anına zevk alınarak gerçekleşir. Hissettiğimiz ve aldığımız zevkler zihnimizin o olayı nasıl filtrelediğine bağlıdır. Aynı olayın kimine haz kimine sıkıntı vermesi gibi. Dolayısıyla zevk bilinçtedir. Niyetler ise bilgiyi bilincimizde tutan güçtür. Niyetlerin açığa çıkmasına arzu, dürtü denebilir. Bilincini kontrol edebilen kişilerin ortak özellikleri, dikkatlerini tam da istedikleri alana odaklayabilmeleridir. Kişi bu duruma göre başarılı, paranoyak ya da dışa dönük olabilir. Farkındalığa ulaşmaya çalışan bilgi eğer hedeflerle uyumlu olursa enerji oraya akar ve kişi bilincini, akışı yaşayacak şekilde organize ettiğinde hayat kalitesi de artar. Çünkü bu gibi durumlarda iş yaşamının ya da hayatın sıkıcı rutinlerinden bile keyif almaya başlanır. Csikszentmihalyi'ye göre yaşanan zorluklar işten alınan zevki artırmaktadır. Bunun kolay yollarından biri de rekabettir. Ancak burada amaç en iyi performansı göstermek yerine rakibi mağlup etmek olursa haz kaybolmaya başlayacaktır. Kişiler bir işi yaparken tamamen o işin akımına kapıldıklarında, hayattaki her şeyden kendilerini soyutladıklarında optimum deneyim yaşarlar ve bu duruma akış demiştir. Bu tabiki başkalarının haz alma şanslarını yok etmeden olmalıdır. Örneğin hırsızlar, gece yarısı herkes uyurken eve girip mücevher çalmak kadar eğlenceli bir iş bulamadıkları için hırsızlık yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Nasıl hissettiğimizi belirleyen şey, var olan becerilerimiz değil, sahip olduğumuz düşüncelerimizdir. Kişiler kılık değiştirerek ya da fantezilerle kendilerinin olduğundan daha fazlası hissetmeleri bundandır, bu ve bunun gibi deneyimleri hissetmek bireylere

haz verir. Bundan birkaç nesil öncesine kadar yaşayan insanlardan çok daha fazla fırsatımız olmasına rağmen hayattan atalarımızdan fazla zevk aldığımız söylenemez. Akışı yakalamanın önünde birtakım engeller vardır. Yaradılış gereği bazı kişiler daha az odaklanmaktadır, birey psişik enerjisini kontrol edemezse hem öğrenmesi hem de gerçek hazza ulaşması zordur. Başka bir engel ise; aşırı öz farkındalıktır, sürekli olarak başkalarının kendi hakkındaki düşüncelerini önemseyen bir kişi hazdan mahrum kalacaktır.

Csikszentmihalyi'ye (2020) göre mutsuz olduğumuz zaman kolayca ulaşabileceğimiz bir çaremiz aslında vardır: Vücudumuzu kullanabiliriz. Vücudumuzun yapabileceği her şey, güçlü bir haz sebebidir. Kişi bunun farkında olmalıdır. Eğitilmemiş vücut gelişigüzel hareketlidir, müziksel olmayan kulak, tırmalayıcı sesler duyar ve kalitesiz damak tadı, lezzetli olmayan tatlarla idare etmek durumunda kalır. Dış koşullar çok iyi şartlara sahip de olsa kişinin akışta olacağını garanti edemez, örneğin cerrahlık birçok insana göre haz verici, heyecan duyulan bir meslektir. Ancak zevkle yapanların yanı sıra işinden sıkılan ve kendini alkole, kumara veren birçok cerrahın olduğu söylenebilir. Keyif alanlar incelendiğinde çeşitliliğe, yeni teknikler denemeye imkan sağlayan; araştırma yapan ve öğretme kısmıyla da kendini gösteren hastanelerde çalıştıkları fark edilmiştir. Burada asıl önemli olan para ve prestij değil içsel tarafıdır. Bunun yanında insanlar işten çıkıp bir an önce eve gitme derdinde olsalar da eve gittiklerinde ne yapacaklarına dair bir fikirleri yoktur ve hafta sonları hafta içinden daha fazla sıkıldıkları saptanmıştır. Bu durumda işten keyif almak, boş zamanlarda keyif almaktan daha kolaydır çünkü akış, hedefler ve zorluklar devreye girmektedir. Bu çok da fark edilmeyen bir keyif alma durumudur.

Csikszentmihalyi'ye (2020) göre arkadaşlarımızı ve işimizi seviyorsak karşılaşılan her zorluğu gelişme fırsatı olarak görebiliyorsak, sıradanlıktan sıyrılıp zamanla bunun ödülleri toplayabiliriz. Hayatlarını anlamlı bulan kişilerin, enerjilerinin tamamını verecek kadar zorlu hedefleri bulunmaktadır, burada hedefin ne olduğu önemli değildir önemli olan dikkatini vermesi ve onu haz verir bir aktiviteye dahil etmesidir. Delphi tapınaklarının girişine yazılan “Kendini bil! sözü mutluluk kavramının da özünü oluşturuyor denebilir. Bireyin kendini tanıması, ne istediğini, tutkularını bilmesi ve hedefleri doğrultusunda karşısına çıkan engelleri zevk aracı haline

getirmesi gerekir sonrası ise yapılan etkinliğe tamamen kendini kaptırmaktır. Hayatın tüm alanlarına bunu uyguladığımızda daimî mutluluk kaçınılmaz olacaktır.

Japonlara göre her bireyin bir ikigaisi olmalıdır. İkigai kişileri sabah yataklarından kaldıran ve güne devam edebilmelerini sağlayan yaşama amacıdır denebilir. Aslında birçok Japon gerçekten emekli olmaz emekli olduktan sonra da faal kalmaya devam ederler. İkigai bulunduktan sonra o yolda cesaret ve çaba ile kalmak gerekmektedir. Seçilen uğraşta akışı yakalayarak bilinçli beslenmeyi, düşük yoğunlukta egzersizler yapmayı ve zorluklar karşısında pes etmemeyi en temel ihtiyaç olarak saymak mümkündür. Akış için net bir hedef koyduktan sonra hedefi takıntı haline getirmeden sadece o ana odaklanılmalıdır. Bunun en güzel örneği yazar tıkanması olarak adlandırılan ve güne “Bu kitabı üç ay içinde yazmam gerek.” diye uyanan ancak hiçbir kelime yazamayan aslında sadece oturup ilk kelimeyi yazması gereken kişi gibidir. Japonya’daki Ogimi bölgesinde yaşayan en mutlu insanlar üç şeyin önemine inanıyorlar: Yapacak bir şey, umut edecek bir şey ve sevecek biri...Ayrıca yapılan röportajda uzun ömrün sırrı endişelenmeye izin vermemekte, sabah erken kalkıp bahçe düzenlemede, işe gidenleri selamlamada, küçük porsiyonlarda yemek ve hareketli bir yaşam sürdürmek gibi sonuçlara ulaşılmıştır. İyi ilişkiler kurmak, acele etmemek ve her günün enerji dolu geçeceğine inanmak da diğer bulgulardandır (Garcia ve Miralles 2017).

Zarar gördükçe çabuk güçsüzleşen insanlara kırılğan denildiği bilinir ancak aksine zarar gördüğünde daha da güçlenen bireyler ise direnç ya da sağlamlıktan daha öte güce sahip olurlar. Bunlar kendine yedekler yaratabilen örneğin asıl işi yanında hobilerinden de para kazanabilen ya da tek bir kişiye odaklanmak yerine birçok kişiyle iyi ilişki kurabilen, bir birey olmak gibi. Ayrıca kişi kendini kırılğan yapan şeylerden de kurtulmak için çabalamalıdır. Geçmişten pişmanlık duymayı bir kenara bırakarak gelecekte korkmamak da diğer önemli bir durumdur (Garcia ve Miralles 2017).

2.1.2 Kişilik mutluluk ilişkisi

Kişilik, bir bireyin doğuştan var olan ve yaşantı ile kazandığı, o bireyi diğer bireylerden ayıran özelliklerin toplamıdır. Kişilik özelliklerinden dışadönüklük; enerjik olma, sıcakkanlı olma, coşkulu ve sosyal olma gibi özellikleri içerir ve bu kişiler kolay ilişki kurabilirler, iş birliğine yatkın yapıdadırlar. Nevrotiklik ise depresif ve hüzünlü ya da kaygılı olma hali ile açıklanabilir ve bu kişiler dışadönüklerin aksine sosyalleşmeyi

sevmeyen bireylerdir. Kişilik özellikleri ile mutluluk arasında çeşitli düzeylerde ilişki olduğu görülmüştür. Bu bağlamda nevrotik kişilik mutluluğu negatif yönde etkilerken, dışadönüklük ise pozitif yönde bir etki sağlamaktadır, çünkü dışadönük bireylerin sosyal zekâsı yüksek, olumlu duygular yaşamaya eğilimlidirler. Nevrotik bireylerse duygusal açıdan dengesiz, öfkeli ve alıngan olabilmektedirler (Doğan, 2012:57-62).

Öznel iyi oluş olarak da adlandırılan mutluluk kişinin yaşamını bilişsel açıdan değerlendirmesinin ve yaşadığı olaylara verdiği duygusal yanıtlarının bir sonucudur. Mutlu kişiler ruh hali değerlendirmelerinde daha fazla olumlu olayı ve daha az olumsuz olayı hatırlarlar. Mutlu insanlar ilk olarak pozitif özsaygısı yüksek olan kişilerdir, ikinci olarak mutlu insanlar kişisel kontrolü elinde olan insanlardır. Üçüncüsü mutlu insanlar genellikle iyimserler. Bu durum güven, ümit, heyecan, ilgi, neşe gibi olumlu duyguların çok, bunun yanında öfke, korku, suçluluk, üzüntü gibi olumsuz duyguların az yaşanması olarak düşünülebilir. Dördüncü olarak da mutlu insanlar dışadönüktürler onların kırsalda ya da metropolde yaşamaları çok da fark etmeyecektir. (Myers ve Deiner, 1995).

2.1.3 İyimserlik mutluluk ilişkisi

İyimserlik de pozitif psikolojide önemli kavramlardanır, Goleman'a göre (1998) hayatta tüm problemlere rağmen her şeyin yolunda gideceğine dair, beklenti ve duygudur, zorluk ve engellere rağmen yaşamdaki olaylarla baş edebileceğine olan inançtır. İyimserlik öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir özelliktir, (Gençoğlu, 2006). İyimserlerin aynı zamanda iletişim becerileri iyi, özgüvenleri yeteri düzeyde, ilişkilerini sağlıklı yönetebilen ve zorluklarla mücadele edebilen bireyler olduğu söylenebilir ayrıca iyimserlerin, gerçekçi öz değerlendirmeye sahip olduğu da söylenebilir öz değerlendirmeleri iyi olduğundan dolayı kendilerini ihmal edilmiş veya önemsiz görmezler, hayattan çok fazla beklentileri de yoktur (Kutlu, Balcı ve Yılmaz, 2004).

2.1.4 Dil-iletişim mutluluk ilişkisi

İnsanlığın varoluşundan bu yana iletişim olgusunun yeri ve önemi son derecede önemlidir. İnsanlar bilinçli olarak ya da olmayarak sürekli iletişim halindedir. Bu iletişim bazen dil ile bazen de jest ve mimiklerle gerçekleşmektedir. İletişim sayesinde kişiler birbirini anlayabilmekte, sorunlarını aktarmakta ve bu sorunlarına çözüm bulabilmektedir. Yaşadıklarını, endişelerini, korkularını, tecrübelerini ya da başarılarını paylaşabilen bireyler daha tatminkâr ve huzurlu olurlar bu da mutluluk düzeylerine etki

eder (Kırık ve Sönmez 2017). Duygu ve düşüncelerin aktarılmasındaki en değerli iletişim aracı olan dilin ayrıca bilgi paylaşımı ve etkileşimde ortamlara göre farklı uyarıcı ve farklı etkilere neden olduğu bilinmektedir. Dili doğru kullanmak etkili ve amaca uygun söylemler, içinde bulunulan sosyal ortama göre farklı kullanım gerektirir (Karadüz ve Sayın 2015:886). Öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişkinin de dil ile sağlandığı ortamda eğitim-öğretimde cümlelerin ve kelimelerin hatta seslerin bile önemi büyüktür. Eğer öğretmen, bilgilerini etkileyici ve doğru bir dil kullanarak aktaramazsa eğitim öğretimin amaçları yerine getirilmemiş olur. Bu bağlamda 2006 Türkçe Öğretim Programında bu düşüncüyü destekleyen şu ifadeler dikkat çekmektedir: “İnsanın kendisini ve çevresindeki olayları anlamaya çalışırken kurduğu düşünce dünyası, kavramlar ve kavramlar arasındaki ilişkilerle biçimlenir. İnsan, kavramların bir dil bütünlüğü içinde kazandıkları değerlerle birlikte sosyalleşir ve dil yardımıyla öğrenme, öğrendiklerini uygulama, yorumlama gibi birtakım düşünme ve ifade etme faaliyetlerinde bulunur.” (MEB, 2006:2).

Duygular da iletişim sürecini etkilemektedir. Örneğin mutluluk hissi davranışlara etki ettiğinden iletişim sürecinde de doğrudan etkili olmaktadır. Mutluluk ile iletişim arasındaki ilişki, çift yönlü bir ilişkidir. Şöyle ki iletişim becerisi yüksek bireylerin mutluluk düzeyi nasıl daha yüksekse, mutlu bireyler de daha iyi iletişim kurmaktadır. Bununla birlikte sosyal ilişkileri başarılı, kendini iyi ifade edebilen bireylerin, iletişimi zayıf bireylere göre daha mutlu olduğu sonucu da bulgular arasındadır. Ayrıca kişi içinde yaşadığı koşullardan da doğrudan etkilenmektedir, sosyal yönden aktif olan kişiler günlerini daha aktif ve hareketli geçirebilir, motive olabilecekleri faaliyetlerle ilgilenebilir, asosyal bireylerse daha monoton bir yaşam ve daha dar bir çevreye sahip olduklarından yeterli düzeyde mutlu olamayabilirler, dolayısıyla toplumsal iletişimi ve ilişkisi güçlü kişiler mutluluğa ulaşmada daha başarılıdır, çünkü başkaları ile iletişim kurmak bir ihtiyaçtır ve bireyler ihtiyaçlarını giderdiklerinde mutlu olurlar (Kırık ve Sönmez 2017).

2.1.5 Serbest zaman ve mutluluk

Zaman, insanın hayatını devam ettirmesinde önemli bir etkidir. Kısaca zaman; “Olayların ardışıklığını görerek aklımızda yarattığımız ve olayların bundan sonra da içinde olup gideceklerini düşündüğümüz, başı ve sonu olmayan soyut kavram, bu kavramın belirli bir parçası; Çağ, dönem, devir; bir sürenin durum ve parçası “şeklinde

tanımlanır (Çakıcıoğlu, 2012 s.1027). Serbest kelimesi ise “Bir zorunluluk altında olmadan istediği gibi davranan özgür, salman; sıkılıp şaşırmadan konuşan ve hareket eden” şeklinde tanımlanmaktadır (y.a.g.e, sayfa 811). Serbest zaman, herkese göre değişik algılanabilmektedir. Antik Yunanda boş zaman hayatta var olan iyilik, güzellik, hakikat ve bilgi gibi üstün değerlerle ilgilenmek, bir şey yapmamanın aksine estetik ve beğeni oluşturma idi. Orta Çağ’a gelindiğinde ise bu gösterişe, hazza ve israfa dönmeye başladı.

Çalışan insanın fiziksel olarak yapacağı işin azalmasıyla ortaya çıkan serbest zamanın kullanılmasında kişiyi mutlu eden farklı etkinliklerle ilgilenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda serbest zaman (rekreasyon) terimi iş hayatının ve zorunlu ihtiyaçların dışında kalan eğlenceli etkinlikleri kapsamaktadır. Etkinlikler ise genellikle, içten gelen bir istekle yapılır dolayısıyla rekreasyon temel bir gereksinimdir. Boş zaman faaliyetleri iş verimini olumlu yönde etkilemektedir. Zira iyi değerlendirilmeyen serbest zamanlar kişiyi olumsuz alışkanlıklara, ruhsal bozukluklara ve suça yöneltebilmektedir (Güngörmüş, Yetim ve Çalık,2006).

Kişi, hayatı boyunca farklılaşan nitelik ve nicelikte kendine ait serbest/boş zamanlarını hoşlandığı faaliyetlerle değerlendirmesiyle belirli bir seviyede mutluluğu elde edecektir. Bu durumda zamanı belli olmayan ölüm anına kadar geçen sürede belki birkaç günde bir belki de yılda bir gibi belli zaman aralıklarıyla kişinin mutlu olmasına neden olan her şey veya düzenli yapılan bir rekreasyon yaşam kalitesini yükseltebilecektir. Bu rekreasyonlar açık ya da kapalı alanda, plansız veya planlı, ücretsiz veya ücretli olabilir, önemli olan yanı kişiye fayda sağlaması ve kişiyi yenilemesidir. “Boş zaman yoktur, boşa geçen zaman vardır.” diyen Robindranath Tagore hatırlandığında boş zamanının olmamasından şikayetçi bireylerin özgürce seçtikleri aktivitelerin yerini zorunlu işlerinin veya sorumluluklarının aldığı söylenebilir. Bu kişiler zorunlu ihtiyaçları için harcadıkları zamandan tasarruf edebilirlerse artırdıkları zamandaki rekreasyon etkinlikleri ile mutluluklarının artacağı söylenebilir. Bazılarında ise “boş zaman” bilincinin olmadığı da söylenebilir. Rekreasyon ve çalışma geleceği inşa eden temel yapı taşlarıdır, bu durum Mustafa Kemal Atatürk’ün “çalışmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaşamının yollarını aramayı alışkanlık haline getirmiş” sözüne uyan kişiler için mümkün değildir çünkü bu

bireylerin boş zaman aktiviteleri ne olursa olsun bireyi mutlu etmeyecektir (Ulutaş, 2019).

Buradan hareketle rekreasyonun kişiye bir şekilde “yenilenme” hissi veren her türlü faaliyet olarak tanımlanabilir. Bu yenilenme hissini de bir şeyler öğrenme, yeni şeyler deneme gibi aktif hissettiren ve severek yapılan her türlü faaliyet şeklinde özetleyebiliriz. Bu faaliyetlerin fiziksel ve/veya zihinsel en az bir amaç güderek, kendilerini mutlu hissettiren rekreasyonu keşfetmeli ve buna mutlaka zaman ayırmaları gerekmektedir.

Sevin ve Şen (2019)’a göre öğretmenlerin rekreatif aktivitelere katılım düzeyleri ile yaşam mutlulukları arasında olumlu yönde ve yaşam mutluluğu ile iş performansı arasında da olumlu yönde ilişki saptanmıştır. Eğitim- öğretim alanında, geleneksel yöntemlerin yerini teknolojik gelişmelerin almasıyla öğretmenlerin serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmeleri hem kendi ruh sağlıkları açısından hem de öğrenci başarısında etkili olacaktır. Dolayısıyla bu durum da iş verimliliğini olumlu yönde etkileyecektir (Aşkın,2016).

2.1.6 Yaşam boyu öğrenme ve mutluluk

Yaşam boyu öğrenme; tüm bireylerin katılım gösterebileceği okulla sınırlandırılmayan, yaş, cinsiyet, sosyo- ekonomik statü ve eğitim durumu fark etmeksizin yer ve zamandan bağımsız yaşamın her alanında gerçekleşebilecek bir kavram olarak açıklanmaktadır (MEB, 2014). Millî Eğitim Bakanlığınca 2009’da yayınlanan Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi’ne göre yaşam boyu öğrenme; kişinin ilgi, yetenek, bilgi ve becerini daha iyi geliştirebilmek için bütün yaşamı boyunca içinde bulunduğu öğrenme faaliyetlerinin tamamı şeklinde tanımlanmaktadır. Avrupa Birliği uyum Programına bağlı olarak hazırlanan bu belgede kişilerin gelişim ve değişimlerine uyum göstermeleri için öğrenme motivasyonlarının sağlanması ayrıca nitelikli eğitim fırsatlarına kolay ulaşmaları konuları üzerinde durulmuştur (MEB, 2009).

Yaşam boyu öğrenmenin sanayi toplumundan, bilgi toplumuna geçişle ortaya çıktığı söylenebilir. Çünkü sanayi toplumundaki insan, üretimde fiziksel güç ile yer alırken, bilgi toplumlarında düşünen nitelikli insan etkinliği gündeme gelmiştir böylece

sürekli öğrenebilen, gelişebilen, kendini yenileyen ve yeni bilgi üreten insanlara dünya muhtaç hale gelmiştir. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelere bireylerin ayak uydurabilmesi için ise “sürekli öğrenen” durumunda olması gerekmektedir. Mesleki anlamda gelişimde önemli bir süreç olan yaşam boyu öğrenme ile birey hem kendini hem de içinde yaşadığı toplumunu güçlendiren bir konuma gelir çünkü; sadece güçlü bireyler, küreselleşmeden etkilenen ülkeleri ayakta tutabilir (Yıldırım, 2015).

Yaşam boyu öğrenme için gereken en önemli etkenlerden bir diğeri de öğrenmeyi öğrenmedir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenmenin peşini bırakmama, ısrarcı olma yeteneğidir. Kişiler, kendi hayatlarını etkili zaman ve bilgi yönetimiyle düzenleme becerisine sahip olmalıdır. Kişinin var olan olanakları gözden geçirerek öğrenme gereksiniminin farkında olması, bu eylemde başarı için zorluklarla başa çıkma becerisini kapsar. Öğrenmeyi öğrenmek demek, bireyin kendinde var olan eksikleri görmesi ve tamamlamak için buna uygun strateji seçmesi, yerine göre kendine sunulan rehberlik ya da destek hizmetlerini kullanabilme becerisidir (Yıldırım, 2015).

Öğretmenlerden yaşam boyu öğrenme kapsamında mesleki becerilerini öğretme, planlama, bireysel ilişkiler ve değerlendirme konularında geniş bir şekilde geliştirmeleri, yenilenmeye hep açık olmaları, esnek olmaları ve sürekli öğrenen bireyler olmaya ihtiyaç duymaları beklenmektedir (MEB, 2006a)

2.2 Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenliğin Önemi

Geçmişten bugüne birçok meslek türü doğmuş, gelişmiş ve kaybolmuşken; değişen tüm şartlara rağmen öğretmenlik mesleği tüm dönemlerde var olmaya devam etmiştir.

Öğretmenlik, Türk Milli Eğitim Temel Kanunu’nda Devletin eğitim, öğretim ve bu kapsamdaki yönetim görevini üstlenen özel ihtisas mesleğidir. Bu görevi üstlenen öğretmen görevini Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerine ve amaçlarına uygun şekilde ifa etmelidir. Bu mesleğe hazırlık pedagojik formasyon, genel kültür ve özel alan eğitimleri ile sağlanmaktadır (MEB, 2019).

Öğretmen yaptığı görevin bilincinde ve alanına hâkim olarak ders öncesi hazırlığını yapan, merak uyandırarak planlarını ve öğretim şeklini belirleyen, kriz durumlarını ise fırsata dönüştürebilen bireydir. Bir öğrencinin sadece akademik başarısı konusunda değil, kişisel problemleriyle baş edebilme becerisi gibi konularda da

rehberlik edebilen, onları seven, okul içinde ve toplumsal hayatta sorumluluklarını yerine getirebilen saygın kişidir. Bunun dışında düşünmeyi öğreten, düşüncelerini hayata geçirebilme becerisi kazandıran, yorumlama becerisine sahip, hayal gücünü ve yaratıcılığını kullanabilen, teknolojiyi takip ederek onu en faydalı şekilde kullanabilen ve kullanmayı öğretebilen ve yeni öğretim yöntemlerini takip ederek sınıfta kullanabilen kişidir (Bozca, 2015).

2.2.1 Eğitimde duygusal bulaşma

Dünyadaki tüm öğretmenlerin kendine has bir iletişim tekniği vardır, kimi iletişimde disiplini tercih ederken kimi de sağladığı özgürlük ile iletişim sağlar. Günümüzde iletişimin yeni bir boyutu olan duygusal bulaşma gündemdedir. Temel boyutları ise dikkat, taklit ve geri bildirimden oluşur. Duygusal bulaşma kuramı kişiyi, öğrenciyi merkeze alır ve öğrenme ile öğretmenin en önemli kısmının öğrenciye ulaşmak ve iyi iletişimden geçtiğini savunur. Zaten öğrencilerin tam da taklit edebilecekleri doğru örneklerle ihtiyaçları vardır. Öğrenci hangi yaşta olursa olsun arkadaş ve öğretmenleriyle iletişimde bulunurken yaşadığı ya da gördüğü sorunları ve çözüm yollarını örnek aldığı öğretmen rehberliğinde çözmeyi öğrenir. İdeal öğretmen sadece alan bilgisine sahip olmanın yanında kişilerarası iletişim becerilerine de sahip, kendinin ve etrafındaki bireylerin duygularının da farkında olması gerekmektedir. Bu da öğretmenlerin öğrencilerinin duygularını yakalamasıyla oluşmaktadır. Kaban (2019) çalışmasında odak grup görüşmelerinde ortaya çıkan bulgulara göre bireyler etrafındaki kişilerin iletişim kodlarının farkına varır, yorumlar ve sonrasında taklit ederler. Kişilerarası iletişim becerilerine sahip olan öğretmenin ise iyi ya da kötü yönde duygusal bulaşmayı sağlayabilecek durumlara karşı farkındalığının yüksek olması gerekir.

2.2.2 Öğretmenlerin mutluluğu niçin önemlidir?

Eğitimin temel amaçlarında; kendine yetebilen, sağlıklı, kendini gerçekleştirmeye çalışan, mutlu bireyleri topluma kazandırmak vardır. Bunun için bireyler öncelikle kendilerini tanımalı ve tüm yönleriyle kendilerini kabul etmelidirler. Bireyin kendini tanıması da eğitimle olacaktır. Eğitim bir bütündür, öğretmense bu bütünün parçalarından biridir, eğitim sisteminin işleticisi konumundadır. Öğretmenlerin mesleki ve yaşamsal kalitesi artarsa performansları da artacak, o mutlu olursa öğrenciler de mutlu ve başarılı bireyler olacaktır. 21.yüzyılda değişime öğrencilerin ayak

uydurabilmeleri için yaratıcı, düşüncelerini ifade edebilen, sorgulayan ve araştıran bireyler olarak eğitilmelerine ihtiyaç vardır, oysa yenilikleri takip edemeyen, değişime ayak uyduramayan öğretmenler kendilerini dışlanmış ve yetersiz hissedebilirler. Bu dışlanma sosyal yönlerini zayıflatarak onları mutsuzluğa da sürükleyebilir. Öğrencileri için birer model olan öğretmen davranışları da öğrenciyi olumsuz etkileyecektir. Pedagojik formasyona, alan bilgisine sahip, eğitim programlarını uygulayan, idarecileriyle iyi iletişim kurabilen ve öğrencilerini seven bir öğretmenin başarısı tesadüf olamaz. Öğretmenleri hakkında olumlu düşünen öğrencilerin başarısı da elbette ki artacaktır. Mutlu öğretmen, yeteneklerinin ve sorumluluklarının farkında okul ortamını tüm yanlarıyla seven, kabullenen bireydir. Ayrıca öğretmenler geliştikleri, performansları ve verimli çalışmaları arttığı sürece mutlu olurlar (Ergün, 2009).

2.3 Uzaktan Eğitim

Eğitim, ülkelerin geleceğini etkileyen, ona yön veren, bireylerin gelişimini sağlayan en önemli olgudur. Uzaktan öğrenme ise zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde kullanılabilmesi, kişilere eğitsel materyallerin internet ortamında esnek olarak sunulabilmesi, güncellenebilmesi, farklı teknolojileri bir arada öğrenme sürecine katabilmesi ve 7/24 kullanılabilmesi gibi özellikler içeren çağdaş bir öğrenme alanıdır (Telli-Yamatomo ve Altun, 2020:31). Uzaktan eğitimi kullanmak, içinde bulunulan çağa gelişen teknolojiye uyum sağlayabilme göstergelerindendir denebilir. Özellikle internet altyapısının da hızla artmasıyla gelişen ülkeler için zaman ve mekân sınırlaması olmadan fırsat eşitliğinin artırılması adına uzaktan eğitim ön plana çıkmıştır.

Dünyada Uzaktan eğitimin ilk çalışmalarına 1728 yılında Boston Gazetesi'nde "Steno Dersleri" ile başlanmıştır. 19.yüzyılda ise İsveç Üniversitesi'nde bayanlara "Mektupla Kompozisyon Dersleri" verilmiş, aynı yüzyılda İsveç, ABD ve İngiltere'de değişik eğitim uygulamaları yapılmıştır (Arat ve Bakan,2011). Türkiye'ye gelince uzaktan eğitim dört dönemde incelenebilir, ilk dönemini 1953'te yabancı dil öğrenme amacıyla başlamış, ikinci dönemi 1956-1975 yılları arasında mektupla, üçüncü dönemi ise 1976-1995 yılları arasında radyo-televizyon aracılığıyla ve 1996'dan günümüze de internet-web tabanlı olarak açıklanabilir (Bozkurt, 2017).

Türkiye'de zaman zaman örgün eğitimin beklenen kalitede olmaması, sınıfların kalabalık olması gibi nedenlerden dolayı bireysel gelişimde uzaktan eğitim daha yararlı sonuçlar doğurabilmektedir. Bununla birlikte anlatılanlar görsel ve işitsellerle

pekiştirilebilmektedir (Kırık, 2014). Ayrıca uzaktan eğitim öz yeterlilik algısı bakımından da öğrencilerin derse katılım internet ve bilgi iletişim teknolojilerini (BİT) kullanımı gibi çeşitli alanlarda çok yönlü iyileşmelerine katkı sağlamaktadır. Bu durum öz düzenleme, motivasyon ve başarılarına da etki etmektedir. (Yıldız ve Seferoğlu, 2020: 34). Eğitim sürecindeki küçük olumsuzlukların bile bir öğrencinin ileriki yıllarında etkisini gösterdiği, gözden kaçırılan hassas bir olayın öğrencinin yaşanan olaydan etkilenme derecesine göre uzun süre etkisinin devam ettiği , başka olumsuz olayların habercisi olabileceği ve yaşanan aksaklığın ise zor düzeldiği bilinmektedir, ayrıca öğrencide gözden kaçırılan ve onu etkileyen bu durum güvensizlik, motivasyon düşüklüğü ve özgüven eksikliği gibi olumsuz tutumları da beraberinde getirmektedir (Akmansoy, 2012:60). Bu durumda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimde yaşanabilecek birçok olumsuzluğun da önüne geçilebileceği söylenebilir. Başka bir olgu da henüz duruma alışık olmayan öğrenci ve öğretmenlerin bu yeni duruma adaptasyon süreçleridir. Çabuk başarı sağlanamasa da başarılı örnek uygulamalarla gelecekteki süreçlerde uzaktan eğitim daha etkili ve verimli hale gelecektir. Ayrıca eldeki materyaller de uzaktan eğitimde kullanılamayabileceğinden uygun materyal hazırlamak da kolayca çözülecek konulardan değildir (Telli-Yamatomo ve Altun, 2020:31). Eğitimin kesintiye uğraması sadece Covid-19 dönemine özgü bir durum olarak görülemez, dünyada yaşanan savaşlar, ekonomik çöküntü ve toplumsal baskılar gibi sebepler insanın temel haklarından olan eğitim hakkına bir engeldir. Pandeminin farkı ise bu durumun tamamen küresel olmasıdır. Bu durumda eğitimde bir reform ve stratejik planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Pandeminin de bu bağlamda bir Rönesans başlatmak için fırsat olduğu söylenebilir (Bozkurt, 2017).

2.4 Koronavirüs

Koronavirüs dünyada ilk olarak Aralık 2019'da Çin'in Hubei Eyaleti, Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. İnsandan insana hızla bulaşan bu virüs, ülkemizde ilk kez 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür (Sağlık Bakanlığı, 2020.12-13). Salgın nedeniyle dünya geneli endişeler artmış ve ulusal medyanın en önemli gündemi haline gelmiştir (Balta, 2020). Küresel anlamda ekonomik açıdan etkileri belirgin bir şekilde görülmüş, salgın nedeniyle birçok işyeri devlet kararı ile faaliyetini durdururken, bazı işyerleri de halkın sokağa çıkmaması nedeniyle bizzat faaliyet gösterememiştir (Kartal, 2020: 1). Türkiye aldığı tedbirlerle diğer Avrupa ülkelerine nazaran Covid-19 ile daha geç

karşılaşmıştır. Salgının hızla yayılmasıyla da diğer ülkelerin uygulamaları dikkate alınmıştır.

Koronavirüs sağlık ve ekonomi de olduğu gibi eğitim alanını da olumsuz yönde etkilemiştir. Bulaşın ilerleme hızını azaltmak, ölümleri düşürmek amacıyla alınan tedbirlerin içinde sınıf içi yüz yüze eğitime ara verme de vardır. Birleşmiş Milletlerin verilerine göre dünyada 770 milyonluk öğrenen topluluk üniversite ve okulların ara verilmesinden etkilenmiştir (Telli-Yamatomo ve Altun, 2020). Eğitime ara verilen süreçte, eğitimin kesintiye uğramaması adına bir yol haritası hazırlanmıştır. Mevzuat, insan kaynakları, altyapı, içerik ve uygulama alanlarında çalışmalar yapılmıştır. (Telli-Yamatomo ve Altun, 2020). Dünya geneli Covid-19 salgınından dolayı uzaktan eğitim eğitime tek çare olarak görülmüştür. Sağlık tedbirleri paralelinde, eğitimin sürdürülebilirliği adına öğrenenlerin de boşluğa düşmemesi için imkanları düzeyinde ülkeler çevrimiçi eğitim kararı almıştır (Telli-Yamatomo ve Altun, 2020).

Uzaktan eğitime önyargılarından dolayı çevrimiçi eğitim zemini olmayan ya da var olanı geliştirmeyen kurumlar da dahil olmak üzere tüm ülkeler mecburi olarak çevrimiçi eğitime geçmiştir. Türkiye gelişmiş ülkelere nazaran uzaktan eğitimle çok geç tanışmış olsa da Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nin Açık Öğretim Fakültesi Bölümü ile ülkemizde uzaktan eğitim hızlı bir gelişim sürecine girmiş, iletişim alt yapısının güçlenmesi ve teknolojiye yaptığı yatırımlarla birçok ülkenin önüne geçmiştir (Kırık, 2014:85).

2.5 İlgili Araştırmalar

Kabal (2019) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile mutluluk düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için 176 kadın ve 142 erkek olmak üzere toplam 318 öğretmenin katıldığı araştırmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile mutluluk düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Yıldırım (2020) “8 Haftalık Meditasyon Temelli Mutluluk Eğitiminin Mutluluk, Umut, Benlik Saygısı Düzeyine ve Beyin Aktivitesine Etkisi” isimli akademik çalışmasında mutluluğun eğitime bilirliliğini araştırmak için “Mutlu insan” eğitim programı 30-60 yaş aralığına sahip 18 kişiden oluşan bir Deney grubuna uygulanmış 8 hafta ve 15 aylık aralıklarla ön-test son-testle 11 ve 12 kişilik kontrol gruplarıyla

karşılaştırılmış, uygulanan eğitimle bireylerde mutluluk, kendini sevmek, öz yeterlilik ve umut düzeylerinde önemli artışa sahip olduğu uzun sürede ise anlamlı olarak arttığı sonucuna varılmıştır.

Gençoğlu (2006) tarafından yapılan araştırmada iyimserlik ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler incelenmiş, iyimserlik eğiliminin kişilik özelliklerine ne gibi katkılarının olduğu sorgulanmış, kişilerin iyimserlik seviyelerinin kişilik özelliklerini önemli oranda etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ulutaş (2019) çeşitli demografik karakteristiklere ve rekreasyon ilgileniş düzeylerine sahip olan 18-64 yaş arası yetişkin ve genç yetişkinlerin serbest zamana sahip olma durumuna ve kendilerini mutlu eden rekreasyonlarının yenilenme ölçeği ve mutluluk ölçeklerinden elde edilen veriyle ilişkilendirilerek anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmış ve rekreasyon (serbest zaman aktiviteleri) gerçekleştirirken daha fazla yenilenmenin daha fazla mutluluk anlamına geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Turkay (2014) öğretmenlerin mutlu eğitim yöneticisi algılarını belirlemek için yaptığı araştırmada İstanbul-Güngören’de çalışan farklı branşlardan 230 öğretmene ulaşarak yürüttüğü çalışmada eğitim yöneticilerinin mutluluğunun öğretmen ve okul başarısında artış sağlarken; mutsuz olması ise okul ve öğretmen başarısını olumsuz yönde etkileyip düşürmekte olduğu görülmüştür.

Canbay (2010) genel lise öğrencilerinin mutluluk düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla 9, 10, 11. Sınıflarda öğrenim gören 445 öğrenci üzerinde araştırma yapmış, araştırma sonucunda lise öğrencilerinin öznel iyi oluşları ile sosyal becerileri arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Gülcan (2014) tarafından “Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın katılımcılarını 394 genç yetişkin oluşturmuştur. Elde edilen sonuçlara göre ise iyimserlikle mutluluk ve yaşam doyumu üzerinde pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

Ergün (2009) ilköğretim okullarında öğretmenlerin mutluluk durumlarının öğrencilere nasıl yansıdığını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada 400 öğrenci katılmış ve öğrencilerin öğretmenlerinin duygu durumlarının farkına varmakta bununla

birlikte de öğretmenin mutluluğunun öğrencinin başarısını olumlu yönde yükseltirken, mutsuz olması ise olumsuz yönde etkilemektedir sonucuna varılmıştır.

Yaran (2020) “Adölesan Dönemdeki  niversite  ğrencilerinin Mutluluk ve Yaşamın Anlamının Akıllı Telefon Bağımlılığına Etkisi” isimli akademik araştırmada örneklem 720  niversite öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin mutluluk düzeyi arttıkça yaşamın anlamı düzeyinin arttığı ve akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Cır (2020) “ ocukların ve Ebeveynlerinin Mutluluk ve Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması” isimli yüksek lisans tezi kapsamında yürüttüğü araştırmasına 119 anne, 37 baba ve aynı kişilerin 8-15 yaş aralığındaki 156 çocuğunun katıldığı toplam 312 kişi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre anne babanın umut düzeyinin çocukların umut düzeyine etkisine bakıldığında pozitif yönde ancak zayıf bir ilişki saptanmıştır. Çocukların olumlu mutluluk algıları ile ana babanın mutluluk düzeyi arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Dost (2004) “ niversite  ğrencilerinin  znel İyi Oluş Düzeyleri” isimli doktora tezinin örneklemini 700  niversite öğrencisinden oluşmuştur. Öğrencilerin  znel iyi oluş düzeylerinin cinsiyetleri ve fiziksel sağlık durumları ile anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bununla birlikte fakülteleri, bölüm memnuniyetleri, akademik başarıları, algılanan ekonomik durum ve algılanan anne baba tutumları, fiziksel görünüşten memnuniyet değişkenlerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın hedefine ulaşmak için seçilen araştırma deseninden, kullanılan veri toplama araçlarından, araştırmanın katılımcılarından ve verilerin analizinden bahsedilmektedir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki mutluluk durumlarını ortaya çıkarmak amacıyla nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji bir olguyu yaşamış kişilerin deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir nitel araştırma türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2016, s.69). Fenomenolojide araştırılan ise bireylerin bu duruma yükledikleri anlamdır.

Bireylerin olguyu nasıl algıladıkları, bireylerin ne hissettikleri, nasıl hatırladıkları ve hakkında nasıl konuştukları ile ilgilenir bu nedenle fenomenolojik araştırmalar yanıtlayanın kişisel yorumuna bağlıdır (Patton, 2014, s.484). Olgu bilim çalışmaları olguya dair genellemeler vermemekle birlikte olgunun anlaşılmasını sağlayarak bazen teorik bazen de pratik öneriler sunabilir. (Yıldırım & Şimşek, 2016, s.72). Fenomenoloji araştırmalarında gözlem de yapılabilmektedir. Gözlem yaparken bireylerin neler yaşadıkları ile ilgili veri toplamak amacıyla katılımcının kendi bakış açısıyla durumu nasıl değerlendirdiği verilere alınmalıdır. Bunun için katılımcının olduğu ortamlarda bulunulmalı bireyin hal ve tavırları not edilmelidir (Aydın, 2014).

Olgunun özünü incelemek için gözlem ya da görüşme yapılması gerekeceğinden bazen yeniden görüşmek gerekebileceğinden kişi sayısı az olmalıdır. Çekirdek bir grupta derinlemesine veri elde etmek daha olasıdır. Çok fazla katılımcıyla görüşmek zorlu ve yorucu olabilir hatta çok değerli olabilecek bilgiye ulaşmayı engelleyebilir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Fenomenolojik araştırmalarda üç temel adımdan söz edilebilir, fenomenolojik azaltma, yaratıcı varyasyon ve sentezdir. Burada fenomenolojik azaltma araştırmacının yargılarının araştırma dışında tutulması ve araştırmayla ilgili olmayan ifadelerden arınmasını içerirken yaratıcı varyasyon adımı katılımcıların kullandığı günlük dil ifadelerinin özünü bularak aktarmasıdır. Sentez aşamasında ise verilerin gruplanması

üçüncü şahıs olarak bütünleştirilerek anlatılır (Çilesiz 2010). Olgu bilim deseninde kesin yargı ve genelleme kaygısı yoktur, bulgular betimsel bir anlatımla sunulur (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Fenomenoloji araştırmalarındaki katılımcıların tek tek incelenebileceği gibi ortak noktaları ve zıt görüşleri de saptanabilir (Aydın, 2014). Bu araştırmada da genel yönelimler bulunmaya çalışılacak ve zıt fikirler saptanmaya çalışılacaktır.

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Nitel araştırmaların kesin çizgiler belirleme zorunluluğu yoktur ve genelleme kaygısı taşımazlar. Örneklem değil katılımcılardan söz edilir. Hedef az katılımcıdan daha derin veri elde etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.72).

Bu araştırmanın çalışma grubunu Konya'nın Seydişehir ilçesinde, Karaman'ın Ermenek ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğretmenlere arkadaş çevresi, okul ziyaretleri gibi farklı yollarla ulaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcı öğretmenler telefon veya internet ile araştırma sorularını yanıtlamışlardır. Katılımcılar belirlenirken kolay ulaşılabilir olması önemsenmiştir ve tamamen gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmışlardır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin veriler Tablo 1 de gösterilmiştir.

Şekil -1 Katılımcıların demografik özellikleri

	Cinsiyet	Mesleki kıdem	Öğrenim düzeyi	Görev yapılan yerleşim birimi
Kadın	38			
Erkek	38			
1-10 yıl		10		
11-20 yıl		24		
20 ve üzeri		42		
Lisans			71	
Yüksek lisans			5	
Köy				14
İlçe merkezi				50

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin pandemi dönemindeki mesleki mutluluklarını belirlemek için, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu form Ergün ve Nartgün'ün (2017) geliştirdiği “Öğretmen öznel iyi oluş ölçeği” incelenerek pandemi dönemine uygun sorular geliştirilmiştir. Sorular uyarlanırken Özdemir, Sever ve Acar'ın (2020) geliştirdiği “İşte mutluluk ölçeği” de göz önünde bulundurulmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler veri toplama formunda son hali verildikten sonra 2020-2021 Eğitim- Öğretim yılında ilk dönem toplanmıştır. Sınıf öğretmenleri, pandemi döneminden dolayı ders günlerinde okullara giderek görüşme yoluyla, ulaşma kolaylığına göre telefon, internet veya e-posta ile araştırmacının sorularına cevap vermişlerdir. Veri toplama sürecinde yazar mail adresini forma ekleyerek online olarak katılımcıların sorularına cevap verebilmek ya da anlaşılamayan yerlerin olması gibi durumları açıklığa kavuşturabilmek amacıyla hazır bulunmuştur.

3.5 Verilerin Çözümlemesi

İçerik analizleri alan yazın incelenecek olursa dört temel adımda yapılmaktadır. Bu dört adımın ilki verilerin kodlanması, ikincisi temaların bulunması, üçüncüsü verilerin kategorilere göre tanımlanması ve dördüncüsü bulguların yorumlanması şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, S.242-252). Bu araştırmada da aynı dört adım takip edilerek veri analizleri yapılmıştır.

3.5.1 Verilerin kodlanması

Verilerin kodlanması sırasında analiz kolaylığı olması için Excel dosyasına aktarılmıştır. Kodlama aşamasında veriler incelenerek açıklanmamış, eksik ya da boş bırakılan yanıtlar ayıklanmıştır. Araştırmaya 82 öğretmen katılmış 6 öğretmenin yanıtı ayıklanarak 76 öğretmenin yanıtı dahil edilmiştir. Her katılımcı; erkek öğretmen 1 (EÖ1), kadın öğretmen 4 (KÖ4), erkek öğretmen 3 (EÖ3), kadın öğretmen 7 (KÖ7) şeklinde harf ve sayılarla kodlanarak bu kodlar yapılan alıntılarda kullanılmıştır.

3.5.2 Temaların bulunması

Temaların bulunması aşamasında elde edilen veriler arasında ortak kavramlar keşfedilerek ana temalar oluşturulur. Örneğin katılımcılara sorulan sorulara verilen yanıtlar ortak yönleri dikkate alınarak mesleki beceri, iletişim, aidiyet ve serbest zaman olarak üç tema belirlenmiştir. Ana temaların bulunmasının ardından da kategorilere ayrılmıştır.

3.5.3 Verilerin kategorilere göre tanımlanması

Bu aşamada veriler araştırmacı tarafından bireysel yargılar içermeyen yansıtıcı bir şekilde okuyucuya sunulur. Araştırmanın bu aşamasında doğrudan alıntılarla kategoriler somutlaştırılır. Bu çalışmada da her bir kategori çeşitli alıntılarla desteklenmiştir. Örneğin katılımcı EÖ14 “Mesleğimi seviyorum zorluklar yeni kazanımlar edinmemi sağladı.” ifadesiyle zorluklarla mücadelede mesleki becerilerin artmasının mutlu etmesi kategorisi doğrudan alıntı ile desteklenmiştir.

3.5.4 Bulguların yorumlanması

Bu aşamada araştırmacı kategorilerin ve kodların anlamını veriler ile bütünlük sağlayacak şekilde yorumlar. Kategoriler arasındaki benzerlik ve farklılıklar bu aşamada verilebilir. Örneğin bazı öğretmenler pandemi dönemini birçok açıdan gelişme fırsatı olarak düşünürken bazı öğretmenler mutluluklarını engellediklerini düşünebilir.

Araştırmacının verilerden bağımsız şekilde kendi düşüncesini aktarması ise söz konusu olamaz (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.242-252).

3.6 Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması

Araştırmada geçerlik ve güvenilirlik araştırmanın tutarlılığı ve inandırıcılığı açısından önemlidir. Nitel araştırmanın güvenilirliği ise iç tutarlılıktan çok gözlem doğruluğuna dayanır. Bu çalışmada güvenilirliği sağlamak amacıyla farklı gözlemciler, doğrudan alıntılar, her aşamanın ayrıntılı rapor edilmesi kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017, s.264).

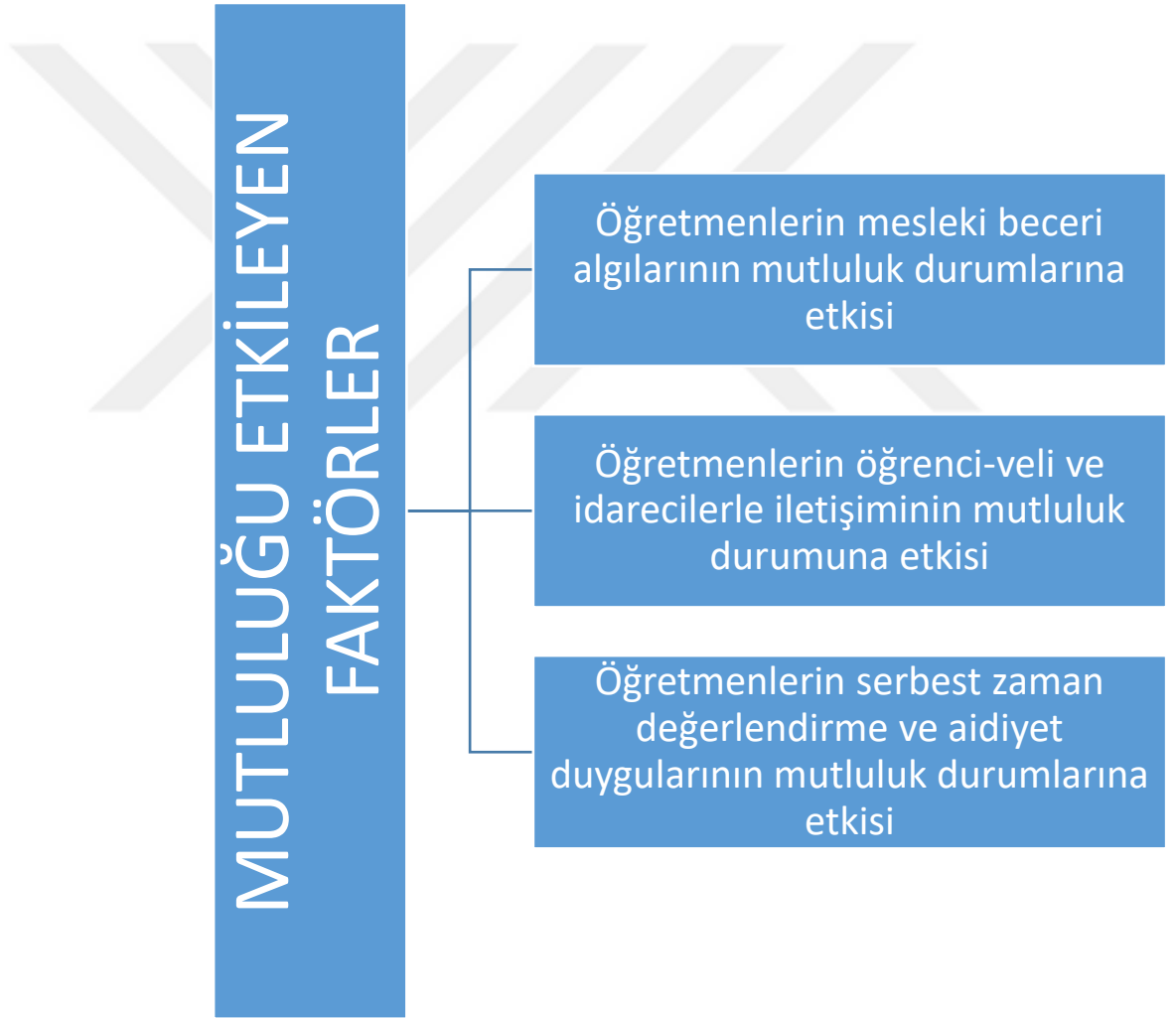
Güvenirlik iç ve dış güvenilirlik şeklinde iki kısımda incelenmektedir. Araştırmanın tekrarlandığında benzer sonuçlara ulaşılması anlamına gelen dış güvenilirlik sosyal olguların durağan olmaması, değişkenliği nedeniyle de nitel araştırmalarda sınırlıdır, buna rağmen nitel araştırmalarda araştırmanın inandırıcılığından söz edilmesi mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.269-274). Bu nedenle araştırmanın her aşaması şeffaf olarak sunulmuş ve ayrıntılı olarak çalışmanın nasıl ilerlediği açıklanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin “özel kimlik bilgileri” istenmemiştir; soru formunda isteğe bağlı olarak da olsa mail adresi sorusu bulunmamaktadır. Anketler dijital ortamda, Google Formlar aracılığıyla toplanmıştır. Bireylerin özgür iradeleriyle katılımlarını sağlamak amacıyla boş zaman bulduklarında (araştırmanın süresi dahilinde) ve özgür iradeleriyle istedikleri zaman doldurdıkları anket verileri Excel ortamına aktararak incelenmiş ve sistemli olarak kaydedilmiştir. Analiz aşamasına gelene kadar soru formunu ve tüm verileri Google Formlar’ın hazırlandığı Gmail adresinde saklı tutulmuştur. Anket verilerinin, toplanmaya başlanmasından itibaren güvenliği için düzenli olarak takip edilmiştir ve veri akışında herhangi bir aksamanın olmaması nedeniyle yeni bir link ile veri toplanmasına gerek duyulmamıştır.

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Bu bölümde ulaşılan bulgular her bir alt araştırma sorusuna yanıt olacak şekilde 3 alt başlıkta detaylı şekilde sunulmuştur. Bu kapsamda öğretmenlerin yanıtları, araştırmacı tarafından analiz edilerek kategoriler halinde sunulmuştur. Buna göre mutluluk üç farklı algı altında toplanmaktadır. Buna dayanarak oluşturulan kategoriler tablo 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Mutluluğu etkileyen faktörler

4.1 Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Beceri Algılarında Pandemi Sürecinin Etkisine Yönelik Bulgular

Geliştirilen temalardan biri pandemi döneminde mesleki beceri- mutluluk ilişkisi kategorisidir. Bu kategoride katılımcıya 3 soru yöneltilmiş ve katılımcılar yanıtlarını bu kapsamda gerekçelendirdikleri için bu kategoriye alınmıştır. Mesleki beceri- mutluluk ilişkisi kategorileri, uzaktan eğitimde mesleki yetersizliğin mutsuz etmesi, teknolojik aksaklıkların mutsuz etmesi, yeterli dönüt alamama ve ölçme yapamamanın getirdiği mutsuzluk, birebir ilgi gerektiren öğrencilerle ilgilenememenin mutsuz etmesi, derslere katılabilen ve katılamayanlar arasındaki farkın açılmasının mutsuz edici olması gibi olumsuz alt kategorilerin yanında öğretmenlerin zorluklarla mücadele ederken mesleki becerilerinin artması, öğrencilerin -bazen kendilerinin bile- fark etmedikleri becerilerini fark etmeleri gibi olumlu alt kategoriler olarak sunulmaktadır.

4.1.1 Uzaktan eğitimde mesleki yetersizliğin mutsuz etmesi

Bu kategoride 9 öğretmenin yanıtları bulunmaktadır. Katılımcılara mesleki beceriler açısından kendilerini yeterli bulup bulmadıkları sorulduğunda:

“Zaman zaman yeterli olmadığımı düşündüm, canlı dersten yüz yüze eğitim kadar keyif almıyorum.” (KÖ11) şeklinde bir katılımcı mutlu olmadığını ifade etmiştir. Görüldüğü üzere katılımcı öğretmen pandemi döneminde dersleri uzaktan işlemekle tamamen yeni bir durumla karşı karşıya olduğundan bazı konularda mesleki açıdan canlı derslerdeki performansı kadar iyi bir performans sergileyemediğini ve derslerden keyif almadığını ifade etmiştir.

Başka bir katılımcı ise *“Yeteri kadar başarılı bulmuyorum, hiç keyif almıyorum. Zoom üzerinden ders yapmak çok zor. Yüz yüze eğitimde de hasta olma korkusu keyif kaçırıyor.”* (KÖ15) diyerek alışık olmadığı zoom programında ders yapmakta zorlandığını bunun da mesleki beceriler açısından kendini başarılı bulmasını engellediğini dile getirmiş ayrıca yüz yüze eğitimde de virüs bulaşarak hasta olma tedirginliği yaşadığını bu durumun da keyfini kaçırdığını belirtmiştir.

Diğer bir katılımcı ise yüz yüze derslerdeki gibi sınıf ortamının olması dersleri işleme sürecini kolaylaştırdığı için online derslerde sınıf kültürünü oluşturmakta zorlandığını *“Sınıf kültürü oluşturmakta biraz zorlandığımı düşünüyorum. Biraz daha rahatlar eski süreçlere göre.”* (EÖ21) şeklinde ifade etmiştir.

Bir katılımcının da “*Pandemi öncesine göre sınıfa hakimiyet ve bilgilendirme, eğitim çok daha zordu.*” (KÖ26) sözleri ile online derslerde sınıf hakimiyeti sağlamanın zorluğunu dile getirmekle beraber bilgilendirme ve eğitimde de zorlandığı anlaşılmaktadır.

Diğer bir katılımcının eğitimin uzaktan değil mutlaka yüz yüze yapılması gerektiğini düşünmesi dikkat çekmektedir ve o da bu durumdan memnuniyetsizliğini: “*Hayır yeterli bulmuyorum. Eğitim yüz yüze yapıldığında verimli olur.*” (KÖ16) şeklinde ifade etmiştir.

Benzer şekilde başka bir katılımcı “*Kısmen faydalı olabiliyorum, çünkü yüz yüze, çocukla direk iletişim halindeyken daha verimli olduğumu düşünüyorum.*” (EÖ18) diyerek memnuniyetsizliğini dile getirmiştir.

Bazı öğretmenler online eğitimde olmayan temas, birebir sohbet etme gibi etkenlerin olmamasından dolayı mesleki becerilerini sergileyemediğini dile getirerek “*Yeterince değil. Eğitimin uzaktan olması çocukla yeterli teması kuramamama neden oldu bu da mesleki becerimi sergilememe engel oldu.*” (KÖ21) şeklinde söylemde bulunmuştur. Buradan hareketle öğrencilerle temas etme, beden eğitimi gibi derslerde birlikte oyunlar oynama, zamanın zoom programlarına göre daha geniş olduğu Türkçe, hayat bilgisi, rehberlik gibi derslerde sohbet etme bazen teneffüste de olsa bir öğrenci ile sohbet etme veya sorununu çözmesine yardımcı olma gibi göz temasıyla da olsa onun yanında olduğunu hissettirme durumlarından mahrumiyetin mutsuzluğuna neden olduğu söylenebilir.

Başka bir öğretmen “*Ders yapmaktan keyif almıyorum. Öğrencilerime yeterince eğitim ve öğretim veremediğini düşünüyorum.*” (EÖ22) şeklinde cevap vermiştir. Görüldüğü gibi katılımcı öğretmenler uzaktan eğitimde kendilerini mesleki olarak yetersiz hissetmektedirler. Bu durum da onların mutluluk durumlarını olumsuz etkilemektedir. “*Hayır, ders yapmaktan keyif almıyorum. Uzaktan ve yüz yüze süreci 16 yıllık meslek hayatımda hiç alışık olmadığımız bir deneyim oldu. Bu durumda beni hem kaygılandırdı. Hem de belirsizlik çok sıkıcı bir hal aldı.*” (KÖ4) şeklindeki açıklaması 16 yıllık öğretmenlik mesleğinde ilk kez böyle bir durumla karşılaştığını ve farklı bir deneyim olduğunu dile getiriyor. Bununla birlikte bu durumun kendisini kaygılandırıldığını ve keyif alamadığını da belirtiyor.

4.1.2 Uzaktan eğitimde teknolojik aksaklıkların mutsuz etmesi

Bu kategoride 10 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Teknolojik aksaklıkların öğretmenleri rahatsız ettiği dolayısıyla da mutsuzluğuna neden olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcı bir öğretmen *“İnternet ve bağlantı sorunları oldu. Derslerimizi whatsapp üzerinden görüntülü olarak yaptık. Ama çok yorucu ve zihnen bitirici oldu.”* (EÖ1) şeklinde yaptığı açıklama internetin iyi çekmemesi ve bağlantı sorunlarından kaynaklı bazen öğrencileri bazen de öğretmenleri dersten atması gibi durumlarla ortaya çıkan aksaklıklar dersin akışını engellemiş bu durumda keyiflerin kaçmasına neden olmuştur.

Diğer bir katılımcının da *“Canlı dersler ve telefon ile iletişime geçtik, fakat canlı derse katılımda fazlasıyla sıkıntı çektik.”* (KÖ10) şeklinde yaptığı açıklama da canlı derslere online olarak katılımda yaşanan olumsuzlukların öğretmenlerin mutluluk durumlarını etkilendiği anlaşılmaktadır.

Bir katılımcı *“Öğrencilere yardımcı olabiliyorum, müfredatın yetişmemesi ile ilgili bir sıkıntı da yaşamıyorum. Tek sıkıntı internet ve cihaz yetersizliği nedeni ile canlı derslere katılamayan öğrencilerimin sayısının fazla olması. Mesleki mutluluğum tabiki azaldı. Uzaktan eğitim sürecinde tüm öğrencilere ulaşamadığım için endişe duyuyorum.”* (KÖ12) ifadesiyle cihazı olmayan ya da canlı derslere girmeyi desteklemeyen telefonlar nedeniyle, küçük telefonlardan derse katılmaya çalışan öğrencilerin yaşadıkları zorluklarla veya internet sorunu yaşanmasından dolayı derse katılımın engellenmesinden bu durumun da mutluluk durumunun azalmasına neden olduğundan bahsedilmektedir.

Başka bir katılımcı, *“Ders yapmaktan zevk almadım çünkü internetten dolayı sık sık aksaklıklar oldu, pandemi dönemi mutsuzluk dönemi oldu.”* (KÖ3) şeklinde bir ifadede bulunarak mutsuzluğunu dile getirmiştir.

Diğer bir katılımcı *“Pandemi döneminde ders yapmaktan keyif almıyorum, öğrenciyle göz göze gelemiyorsun. İnternet ve cihaz eksiliği nedeniyle katılamayan öğrenciler oluyor.”* (EÖ17) diyerek teknolojik engellerin keyif kaçırıcı olduğunu dolayısıyla da mutsuz ettiğini dile getirmiştir.

Bir katılımcı *“İnternetle telefonla ve bilgisayarla iletişim kurduk. Bazı öğrencilerin teknolojik imkanları olmadığı için iletişim kuramadık.”* (EÖ28) derken, diğer bir katılımcı öğretmen ise, *“Uzaktan eğitime katılan öğrenciler yeni şeyler öğrendi fakat katılamayanlar geri kaldılar, yüz yüze eğitimden keyif alıyordum. Çünkü her öğrenci eğitime ulaşabiliyor. Öğrenme eksikliklerini de tespit edebiliyorum.”* (KÖ34) diyerek uzaktan eğitimin üzücü taraflarını dile getirmiştir. Görüldüğü gibi online eğitimle eksikleri görememe ve çocuklara yeterince faydalı olamama öğretmenleri üzen noktalardandır. Bununla birlikte fırsat eşitliğinin yine olmaması imkanları kısıtlı olanların derslere katılımının zor olması yine keyif kaçırıcı olmuştur.

Birinci sınıf öğretmeni bir katılımcı ise *“Hayır derslerden keyif almıyorum çünkü her şey yarım yamalak oldu. Öğrencilerim bir geldi bir gelmedi. Birinci sınıf olunca çok daha zor oldu. Verilen aralarda öğrendiklerini de unuttular.”* (EÖ24) şeklinde kendini ifade etmektedir. Biliyoruz ki birinci sınıfta yapılan okula uyum etkinliklerinin öğretmene, arkadaşlarına ve okula ısınma oyunlarının çoğu fiziksel olarak orada olması gereken, duygu paylaşımının olması gereken en önemli süreçlerdir ancak bu durum uzaktan eğitim nedeniyle imkansızlaşmış ve hem okula uyum, okulu sevme hem de derslere katılım noktalarında hem öğretmenler hem de öğrenciler oldukça zorluk çekmiş ve bu durum öğretmenleri mutsuz etmiştir.

Diğer bir katılımcı *“Hayır zevk almıyorum çünkü bütün öğrencilerim ile canlı ders yapamıyorum. Ayrıca ders vakitlerimiz yetersiz kalıyor.”* (KÖ36) ve benzer şekilde başka bir katılımcı *“Hayır ders yapmaktan zevk almadım çünkü internetten dolayı sık sık aksaklıklar oldu.”* diyerek memnuniyetsizliğini dile getirmiştir (KÖ40).

4.1.3 Uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmedeki yetersizliğin mutsuz etmesi

Bu kategoride 4 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Katılımcılara pandemi döneminde öğrencilerinizin yeni şeyler öğrenmesine yardımcı olabiliyor musunuz? Sorusunu yönelttiğimizde bir katılımcı *“Kısmen diyebilirim. Dönüt almayı hala başaramıyorum. Bu da beni tatmin etmiyor.”* (KÖ4) diyerek başka bir katılımcı *“Keyif almıyorum. Çünkü çocuklarımdan yeterli dönütü alamıyorum. Öğrenip öğrenmediklerinden tam emin değilim.”* (EÖ1) diyerek öğrencilerden gereken dönütü alamadıklarından yakınmaktadır. Sınıf ortamında öğretmenin sıcaklığı ve verdiği güveni hisseden bir öğrenci onun cesaretlendirmesiyle derslere daha aktif katılırken online

derslerde bu sıcaklığı tam olarak hissedememektedir. Bir ilkokul öğrencisi yaşı itibariyle küçük olması nedeniyle hele ki içine kapalı bir öğrenci ise bildiğini ya da bilmediğini elinden geldiğince saklama gayreti gösterecek sorulmadıkça cevap vermekten çekinecektir. Öğretmen ise anlattığı konuların anlaşıldığından emin olmak ister, olumlu ya da olumsuz dönüt almak ve anlaşılmayan yerleri fark ettikten sonra anlaşılmayan, tekrar anlatılması gereken noktaları belirleyip anlatarak konunun öğrenilmesini sağlamak ister. Bununla birlikte anlaşılmış bile olsa bunu da öğrenci dönütleriyle fark ederek yaptığı işten tatmin sağlamak, işe yarar bir şeyler yaptığını hissederek mutluluğunu artırmak ister. Yoksa soğuk demir dövmek gibi tatminsiz ve zevksiz bir iş yapmış hisseder. Nitekim katılımcının da belirttiği gibi yaşanan bu durum öğretmenin mutluluk durumunu etkilememektedir.

Diğer bir katılımcı *“Uzaktan eğitimde dersi bir şekilde anlatıp eğlenceli hale getirmeye çalışıyorum ama saatlerce ekran başında olmak, sınıfta ders anlatmak kadar eğlenceli olmuyor maalesef. Sınıfta ders işlerken kimler dinliyor kimler dinlemiyor, anlıyor mu anlamıyor mu kontrol etmek kolay ama uzaktan eğitimde kontrol etmek zor oluyor. Pandemi öncesinden daha fazla emek sarf ediyoruz. Uzaktan eğitim sürecinde bazı öğrencilerden geri dönüt almak zor. Neyin ne kadar öğrenildiğini ölçme konusunda sağlıklı sonuç elde edemiyorum.”* (KÖ37) diyerek memnuniyetsizliğini detaylıca dile getirmiştir. Her ne kadar online dersleri keyifli hale getirmeye çalışsa da bir öğretmen sınıf ortamındaki kadar rahat tavırlar sergileyemez ekran karşısında velilerin de dersi dinleme ihtimaline karşı az da olsa sınıf öğretmeni olarak dersin içeriğine göre komik tavırlar sergilemekten kaçınır ve biraz daha resmi bir tavır takınır. Beden eğitimi derslerinde onlarla top oynayarak bile disiplinler arası ilişki kurabilirken ritmik sayma, eş anlam zıt anlam oyunları gibi birçok dersi oyunlarla veya hareketli yarışmalarla eğlenceli hale getirmekten mahrum kalmaktadır öğretmenler. Bununla birlikte yüz yüze derslerde öğrenciler göz önünde olduğundan dersi dinleyip dinlemedikleri hatta anlayıp anlamadıkları bile gözlerindeki ışıktan ya da anlayan öğrencinin sevinçli bakışından fark edilebilmektedir. Online derslerde ise bunlar çok zor fark edilebilmektedir. Ya tüm sınıf küçük bir ekrana sığmakta ya da bir öğrenci ile ders ekranı biraz büyük görülebilmektedir. Bu durumda anlaşılıp anlaşılmadığının gözlerden okunması ya da anlama heyecanlarını fark etmek oldukça güçtür. Tüm öğrencilere soru sorma zamanı yetmeyeceğinden ya istekli olan birkaç kişiye ya da seçilen bazı öğrencilere söz hakkı verilecektir. Bu durumda da alınan geri dönüt yetersiz olacaktır.

Bir öğretmenin *“Online değil, yüz yüze eğitimden keyif alıyorum. Çünkü her öğrenci eğitime ulaşabiliyor. Öğrenme eksikliklerini de tespit edebiliyorum.”* (KÖ34) açıklaması da yine online derslerden keyif almadığını, öğrenme eksiklerini online derslerle tespit etmekte zorlandığı için yüz yüze eğitimi sevdiği anlaşılmaktadır.

4.1.4 Uzaktan eğitimde birebir ilgi gerektiren öğrencilerle ilgilenememenin mutsuz etmesi

Bu kategoride 2 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Katılımcı öğretmenlerden alınan yanıtlarda mutsuz olma sebeplerinden birinin de özel ilgi gereken öğrencilerle ilgilenememek olduğu görülmektedir.

Katılımcılardan biri *“Sınıftayken aynı anda birçok öğrenciyle etkileşim kurabiliyordum. Uzaktan eğitimde ise internette özel ilgilenmem gereken bir öğrencim olduğunda diğerlerine ilgim düşüyor. Bu da o öğrenciye yardımımın azalması anlamına geliyor.”* (EÖ18) diyerek özel ilgi gereken öğrencilere ilgini azlığından onunla ilgilenildiğinde de zamanın kısıtlı olmasından dolayı diğer öğrencilere ilginin azaldığından yakınmaktadır. Yüz yüze eğitimlerin olduğu dönemde öğretmenler gerek boş zamanlarında gerek derslerin bitiminde özverileriyle özel ilgi gerektiren öğrencilere ders anlatmaktadır. Ancak online derslerde bu da zor olmaktadır.

Başka bir katılımcının *“Öğrencilerin yeni şeyler öğrenmesine kısmen yardımcı olabiliyorum, çünkü bazı öğrenciler birebir eğitim istediği için onlara pek faydamız olmadı.”* (KÖ16) diyerek mutsuzluğunu dile getirmiştir.

Ayrıca online derslerde bazı öğrencileri fark etme de güçleşmektedir. Örneğin RAM’a gitmesi gereken öğrenme güçlüğü olduğu düşünülen bir öğrenci ne kadar çabuk fark edilirse özel ilgilenmesi o derece hızlı olur ve o yönde bir çalışma yapılır. Oysa bu öğrencileri online derslerle öğretmenlerin fark etmesi oldukça güçtür. Bu durumu fark edememekte öğretmenleri mutsuz edecektir.

Görüldüğü gibi bir öğretmenin öğrencisine yardımcı olmak istediği halde bunu yapamaması onu mutsuz etmektedir. Bir insanın mutluluk sebeplerinden biri de elinden geldiğince başkalarına faydalı olmaktır. Bir Öğretmenin bunu en iyi gösterdiği alan işini yaparken öğrencilerine yardımcı olmaktır ancak pandemi bu mutluluk kaynağından öğretmenin mahrum kalmasına neden olmuştur.

4.1.5 Uzaktan eğitimde öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliğinin mutsuz etmesi

Bu kategoride 3 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Uzaktan eğitimde derslere katılamayan, uyum sağlayamayan ya da isteyerek katılmayan öğrencilerle katılanlar arasındaki farkın açılması öğretmenlerin başka bir mutsuzluk sebebi olarak görülmektedir.

Bir katılımcının *“Bugün öğrenciler düzenli katılmadığı veya katılamadıkları için dersler verimli geçmedi. Sınıf seviye farklılıkları arttı bu da keyfimi kaçırdı.”* (KÖ1) açıklaması yüz yüze eğitimde yoklama yapılması ya da devamsızlığın kısıtlı olması bir şekilde öğrencileri devam zorlamaktadır hatta bazen veliler iş zamanı tarlada çalışmasını istediği, küçükte olsa işinde yardımının dokunacağını düşündüğü öğrencileri okula devam zorunluluğundan dolayı göndermektedir. Online derslere bazen internet sıkıntısı çektikleri için, bazen istemedikleri için, bazen sıkıldıkları için, bazen anlamadıkları için, bazen de öğretmenin sorusuna cevap verememe kaygısı taşıdıkları için derslere katılmamaktadırlar. Öğretmenin online eğitim bu duruma çok da müdahalesi bulunmamaktadır. Bunun sonucunda da seviye farkı artmakta öğretmenin yaptığı işte tatmin olması ya da işinden keyif alması zorlaşmaktadır.

Başka bir katılımcının *“Hayır pandemi döneminde ders yapmaktan zevk almıyorum. Zamanın kısıtlı olması, öğrencilerin ve velilerin boş vermişliği keyifsiz olmama yetiyor”* (EÖ29) açıklaması da öğrencilerin boş vermiş tavırlarının yanında velilerin de buna göz yumması canlı dersleri belki verimsiz görmeleri, belki de gereksiz görmeleri nedeniyle öğrencilerin de bu durumdan destek almasıyla geri kalmaları hatta derslerden soğumaları artmaktadır.

Diğer bir katılımcı *“Telefon ve whatsapp aracılığıyla iletişim kurdum. Canlı derslere katılamayan öğrenciler konularda geri kaldılar, pandemi öncesinde daha mutluydum.”* (KÖ31) açıklamasıyla yine canlı derslere katılamayan öğrencilerin geri kalmasının mutluluk durumunu etkilediğini dile getirmiştir.

4.1.6 Zorluklarla mücadelede mesleki becerilerin artmasının mutlu etmesi

Bu kategoride 9 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Pandemi döneminde ders yapmaktan keyif alıyor musunuz? Sorusuna katılımcılardan biri *“Tabi ki, doğuda zor*

şartlar altında da görev yaptığım için ayrıca öğrencilerimle şartlar ne olursa olsun aramızdaki bağı güçlü tutmak gerektiğini düşünüyorum.” (KÖ2) şeklinde yanıt vermiştir. Doğuda zor şartlarda görev yapan bir öğretmen zorluklarla mücadele etme zevkini tattığı için, pandemi dönemini de yeni bir zorluklarla mücadele dönemi olarak değerlendirmiş ve bunun da üstesinden geleceğini düşünerek tabi ki zevk alıyorum şeklinde yanıtlamıştır. Ayrıca öğrencileriyle olan bağlarını da şartlar ne olursa olsun güçlü tutmak gerektiğini düşünmektedir. Görüldüğü üzere bu öğretmenin pandemi dönemini nasıl değerlendirdiğine bağlı olarak mutluluk durumu olumlu olarak etkilenmiştir. Dersleri keyif alarak işlemektedir.

Sınıf öğretmeni ve idareci olan bir katılımcı, *“Okul müdürü olarak pandemi dönemi zorlu bir süreç öğrenciler haftada iki gün okula gelmekte öğretmenler konuları yetiştirmekte zorluk çekmekle birlikte hem uzaktan hem yüz yüze eğitimde başarılı buluyorum. Öğretmen her koşulda ve zamanda öğrencilerine bir şeyler öğretmek için kendinden verir eğer öğretmen keyif almazsa öğretmenliği yapması zorlaşır.” (EÖ9)* diyerek işini yapmak için keyif alınması gerektiği yoksa öğretmenlik gibi bir mesleğin keyif alınmadan yapılmasının zor olacağını dile getirmektedir.

Başka bir katılımcı *“Mesleğimi seviyorum zorluklar yeni kazanımlar edinmemi sağladı.” (EÖ14)* diyerek sevilen bir iş yapıldığında onda karşılaşılan zorluklar yeni kazanımlara neden olmakta bu da kişinin kendi gelişimini görüp mutlu olmasına neden olmaktadır. Bir birey kendini, kendinin 6 ay ya da 1 yıl öncesi ile kıyasladığında küçücükte olsa bir ilerleme kaydetmişse bu çok değerlidir onun gelişimi için ve gelişmek ilerlemek her zaman bireyi mutlu eden bir durumdur. Kişinin mutlu olması için dünya için kocaman adımlar atmayı beklemesine gerek yoktur.

Katılımcılardan birinin *“İlk zaman çok zorlanmakla beraber sonrasında uzaktan eğitim süreci ile ilgili kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum, öğrencilere yardımcı olabiliyorum, müfredatın yetişmemesi ile ilgili bir sıkıntı da yaşamıyorum. Tek sıkıntı internet ve cihaz yetersizliği nedeniyle canlı derslere katılamayan öğrencilerimin sayısının fazla olması.” (KÖ12)* ifadesiyle zorlansa da üstesinden gelerek, kendini geliştirerek öğrencilerine yardımcı olabildiğini dile getirmektedir.

Diğer bir katılımcının *“Elbette her şartta Cumhuriyetin öğretmeni olarak zevkle görevimi yapmaktayım.” (EÖ21)* ifadesi ülkesi adına bir şeyler yapma ideali olan öğretmenin şartlar ne olursa olsun görevini zevkle yerine getirdiği görülmektedir.

Başka bir katılımcı “Mesleki becerilerimden bir şey eksiltmedi. Aksine daha fazla teknoloji kullanmama fırsat verdi. Pandemi öncesinden daha fazla emek sarf ediyoruz. Uzaktan eğitim sürecinde bazı öğrencilerden geri dönüt almak zor. Neyin ne kadar öğrenildiğini ölçme konusunda sağlıklı sonuç elde edemiyorum. Velisi ilgili olan öğrenciler derse karşı daha ilgili ve istekli. Böyle öğrencilere bir şeyler kazandırmak kolay ve keyifli.” (KÖ37) açıklamasıyla daha fazla emek sarf etmek zorunda kaldığı bir durumu ve öğrencileri ölçmede ve dönüt almakta zorlandığı bir durumu olumlu yanlarına odaklanarak velisi ilgili olan öğrencilerin derse karşı istekli olmasından dolayı kazanımlarının artmasına sevinen bir öğretmen keyif aldığından bahsetmektedir.

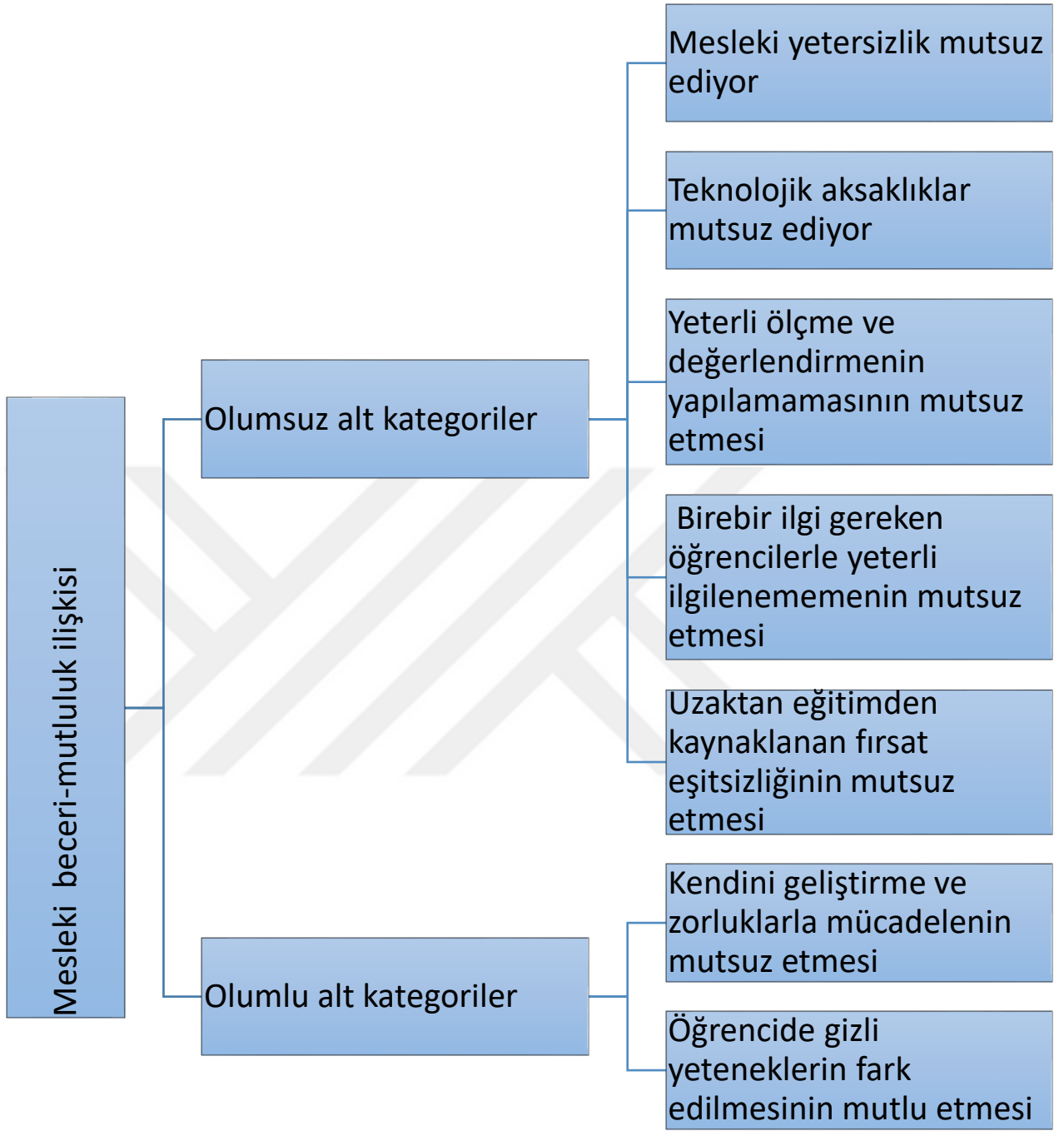
Birinci sınıf öğretmeni bir katılımcı “1. Sınıf okuttuğum için yeni şeyler öğrenmelerine yardımcı olduğuma cevap verebilmek şu an için çok erken. Ancak internet ortamında da öğrenilebilecek pek çok web2 aracı var. Onların da öğrenmesine yardımcı olabilecek türden ayrıca canlı derslerde bir sergi açabilecek kadar çok resim yaptık. Ben de onlarla resim yaptım. Ve çok eğlendik. Sadece okuma yazma öğrenmek değil resim yapmak da iyi geldi bize...Çocuklar kendi evlerinin duvarlarında sergilediler bu resimleri. Her türlü olumsuzluğu değişik fırsatlara dönüştürmenin hayatı daha mutlu kılacağına inanıyorum. En önemlisi düşünüyorum, yorumluyorum, öğreniyorum ve ders alıyorum.” (KÖ26) açıklamasıyla mutluluğunu dile getirmektedir. Görülüyor ki pandemiye rağmen okuma yazma öğretme telaşı taşımadan sadece ilk günlerde ne yapılması gerekiyorsa ona odaklanarak ve onu en iyi şekilde yaparak mutlu kalmayı hatta yeni web2 araçlarını da kullanarak yeni fikirler üretmek ve bu fikirleri hayata geçirebilmek yani zorluklarla mücadele etmek ve kendini geliştirebilmek mutlu olmasına sebep olmuştur.

Katılımcılardan biri “Pandemi döneminde ders yapmaktan zevk almak insandan insana değişir. Ben yüz yüze eğitim metoduyla uzun yıllar çalıştım. Sınıf içi etkileşime girememek üzücü bu keyfi azaltıyor. Fakat bu çağa ayak uydurmak ve yavaş yavaş bu yöntem ile de keyif almayı öğrenmemiz gerekiyor.” (EÖ18) diyerek alışık olmadığı bir durum da olsa öğrenmesi gerektiğini düşünerek keyfini kaçırarak bir durumun olmadığını dile getirmektedir. Yine başka bir katılımcının “Keyif alıyorum farklı bir deneyim oldu.” (KÖ32) açıklaması deneyimlemediği bir durumu deneyimleyebildiği için keyif alan bir öğretmenin olumlu bakış açısıdır.

4.1.7 Öğrencilerin gizli yeteneklerinin ortaya çıkmasının mutlu etmesi

Bu kategoride 1 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Pandemi dönemi çoğu açıdan hem öğretmen hem de öğrencileri zorlamıştır ancak bazen olumsuz gibi görünen durumlar güzel sonuçlar doğurabilmektedir. Bir öğretmenin *“Eğitim sürecinde teknolojiyi kullanarak yürüttüğümüz bu süreçte, teknolojiye ilgisi olan öğrencilerin ön plana çıktığını gördüm.”* (EÖ20) açıklaması daha önce fark edilmeyen yeteneklerin fark edilmesine sebep olmuştur. Bu öğrencilerin daha önce fark edilmeyen becerileri - belki de öğrencinin kendisinin de fark etmediği bir becerisi- keşfedilmiş oldu. Bu durum hem öğrenciyi hem de öğretmeni memnun eden bir durum olmuştur.

Şekil 3. Mesleki beceri-mutluluk ilişkisi

4.2 Öğretmenlerin Öğrenci-Veli ve İdarecilerle İletişimine Pandemi Sürecinin Etkisine Yönelik Bulgular

Geliştirilen kategorilerden ikincisi öğretmenin pandemi döneminde öğrenci, veli ve idarecilerle iletişiminin mutlulukla ilişkisidir. Bu kategoride katılımcıya 4 soru yöneltilmiş ve öğretmen yanıtları bu kapsamda gerekçelendirildiği için bu kategoriye alınmışlardır. İletişim mutluluk ilişkisi; öğrenci-öğretmen iletişiminin azalması mutsuz ediyor, motivasyon sağlayamama mutsuz ediyor, duygu aktarımının azalması mutsuz ediyor, çabaların görünmemesi ve değersizlik hissi mutsuz ediyor gibi olumsuz alt kategorilerin yanında; veliler tarafından anlaşılmak mutlu ediyor, zorluklarla birlikte mücadele etmek mutlu ediyor şeklinde olumlu alt kategorilere ayrılmıştır.

4.2.1 Öğrenci-öğretmen iletişiminin azalmasının mutsuz etmesi

Bu kategoride 6 öğretmen yanıt bulunmaktadır. Katılımcılara pandemi döneminde öğrencilerinizin size olan davranışlarında pandemi öncesine göre bir değişiklik oldu mu? Sorusu sorulduğunda verilen yanıtlar incelenmiş ve öğrenci-öğretmen iletişiminin azalmasının öğretmenlerin mutluluk durumlarını düşürdüğü anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda katılımcılardan biri “Öğrenciler eskisi kadar sıcak değil.” (EÖ30) yanıtını vermiştir. Online eğitimde yüz yüze eğitime göre öğrencilerin öğretmenlerine karşı biraz daha soğuk davrandıklarını ifade etmektedir.

Diğer bir katılımcı “Uzaktan eğitim ile canlı derslerimizde iletişim kurdum. Bazı öğrencilerimizin interneti olmadığı için uzaktan eğitim süresince hiç iletişim kuramadık. Velileriyle telefonla görüşebildik sadece. Pandemiden önce daha muthuydum.” (KÖ32) ifadesiyle öğrencilerle iletişimin azalmasının bazen de tamamen kesilmesinin mutluluk seviyesini de azalttığını dile getirmektedir.

Yine bu kapsamda (EÖ38), “Sosyal medya organlarıyla ve mesajlaşma programlarıyla iletişime geçildi. Hedef kitlenin hepsine ulaşma imkânı olmadığı gibi farkındalık alt düzeyde kaldı, pandemi döneminde mutluluk düzeyim azaldı.” ifadesi ile düşüncelerini belirtmiş öğrencilerin hepsiyle iletişime geçememenin yanında öğrencilerin farkındalık düzeylerinin de online eğitim nedeniyle azalmasından yakınlıkla mutluluk düzeyinin azalmasına neden olduğunu belirtmektedir.

Başka bir katılımcının “*Canlı derslere katılabilen ile katılamayan öğrencilerde davranışlarına yönelik farklar var.*” (KÖ19) ifadesi ile öğretmen-öğrenci etkileşimin azalmasıyla öğrencilerde olumsuz yönde davranış değişikliğinin de meydana geldiğini belirtmektedir.

Pandemi ile okula yeni başlayan öğrencilerin öğretmenin öğrenci-öğretmen iletişiminin yüz yüze eğitime göre tatmin edici olmadığını bu durumun keyifsizlik verdiği düşüncesini şu şekilde açıklamaktadır: “*1.sınıf öğretmeni olduğumdan zaten yeni tanıştık. Bunu öncesi ile kıyaslayamam. Ama şunu söyleyebilirim. Özellikle küçük yaşlarda yüz yüze eğitimde öğretmene olan davranışlar daha iyi yönde ve daha sıcak oluyordu. Burada sanallık karışımı bir varlık oluyor.*” (EÖ17) Yine benzer düşüncedeki başka bir katılımcı öğrencileri ile online eğitim nedeniyle eskisi gibi sıcak etkileşime girememesinden yakınığını “*Çocuklarla birebir iletişim azaldığı için öğrenciler daha soğuk davranıyorlar.*” (KÖ28) ifadesiyle belirtmektedir.

4.2.2 Veliler tarafından anlaşılmanın mutlu etmesi

Bu kategoride 11 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. İletişim konusunda ankette bulunan diğer bir madde ise “Pandemi döneminde velilerinizin size olan davranışlarında değişiklik oldu mu, pandemi öncesiyle kıyaslar mısınız?” şeklindeydi ve öğretmenlerin verdiği yanıtlar incelendiğinde katılımcıların pandemi öncesinde veliler tarafından çok da anlaşılmadıklarını online eğitimlerle konuların ya da ders anlatmanın zorluğunu yeni fark ettiklerini bu nedenle de velilerin gözünde değerlerinin arttığını ifade etmektedirler. Bu durumu EÖ17 “*Küçük çocuklar bilgisayarda yalnız olamadıklarından velilerle de ders işlemiş olduk. Öğretmenliğin zorluklarını yakından deneyimlediklerini söylediler.*” şeklinde ve EÖ4 “*Uzaktan eğitimde kıymetimiz arttı.*” şeklinde ifade ederken, KÖ3 ise “*Evet oldu daha çok takdir edildim.*” ifadesini kullanmaktadır. Diğer bir katılımcı da “*Sanki bizim işimizin zorlukları konusunda anlayışları gelişmiş.*” (EÖ34) ifadesini kullanmaktadır. Bu durum öğretmenlerin verdiği emeklerin önceden veliler tarafından çok da fark edilmediğine vurgu yapmaktadır. Benzer şekilde katılımcılardan EÖ10 “*Daha iyi uzaktan eğitimde öğretmenleri daha iyi anladılar.*” ifadesini kullanırken, EÖ11 “*Veliler öğretmenin kıymetini daha iyi anladı.*” ifadesiyle düşüncelerini belirtmiştir. Bunun yanında başka bir katılımcının online eğitimler nedeniyle veli-öğretmen iletişimin artması sonucu aralarındaki sevginin de arttığını

“Daha çok sevdiler beni, verdiğim emeği görünce mesleğin ne kadar zor olduğunu iyi anladılar.” (KÖ15) ifadesiyle açıklamaktadır.

Diğer taraftan katılımcılardan biri online eğitimler nedeniyle velilerle olan iletişimin artmasından dolayı velilerin okul kurallarına uyumunda olumlu etkileri olduğunu *“Velilerimiz daha dikkatli okul kurallarına daha fazla riayet ediyorlar pandemide daha iyi diyebilirim.”* (EÖ9) şeklinde ifade etmiştir. Başka bir katılımcı velilerin davranış değişikliğinin nedeninden birini yine online eğitimlerle öğretmen-veli iletişiminin artmasına bağladığını *“Değişiklik oldu. Daha sık iletişim kurabiliyorum. Öncesinde velilere ulaşmak çok zordu.”* (KÖ14) ifadesiyle belirtmektedir.

Diğer taraftan veli-öğretmen iletişimi az iken öğretmenlerin beğenilen yönleri olsa bile bu dile getirilemediğinden, iletişimin artmasıyla velilerin öğretmenleri takdir etmeleri ve yardımcı olmaları da artmıştır. Bu durumu katılımcının *“Memnunum, takdir ediyor ve yardımcı olmaya çalışıyorlar.”* (KÖ16) ifadesinden anlayabiliriz. Benzer şekilde başka bir katılımcının *“Daha anlayışlı ve yardımcı olduklarını düşünüyorum. Yaptığımız çalışma ve verdiğimiz emeği canlı derste canlı canlı görüyorlar.”* (EÖ21) şeklinde ifadesi de aynı düşünceye vurgu yapmaktadır.

4.2.3 Zorluklarla birlikte mücadele etmenin mutlu etmesi

Bu kategoride 4 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Pandemi döneminde velilerinizin, meslektaşlarınızın veya idarecilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Sorusuna öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde pandemi gibi zorlu bir süreçten geçerken online eğitim vermek durumunda kalan öğretmenler birçok zorlukla ilk kez karşı karşıya gelmiş dolayısıyla da bu süreçle nasıl baş edebileceğini henüz bilememektedirler. Bu durumda içsel enerjinin yanında yine insanı cesaretlendirecek, yönlendirecek birilerinin varlığının mutluluğu artırdığı sonucuna varılmıştır. Katılımcılardan KÖ16 *“Veliler yardımcı oluyorlar, herkes sıkıntı yaşıyor.”* açıklamasını yaparken, EÖ9 *“Bağlar biraz daha sıklaştı öncesiyle fark var pandemi süreci alakamız daha fazlalaştı.”* açıklamasında bulunmuştur. Bununla birlikte yüz yüze eğitimlerin olduğu günlerde rahatlıkla görüşebilen öğretmenler online eğitimlerin olduğu günlerde meslektaşlarıyla zorluklarla birlikte mücadele etmiş ve bu zorlukların birlikte üstesinden gelmişler, daha samimi olmuşlardır. Bu duruma EÖ9’un *“Sanki meslektaşlarımızla daha samimi bir iletişim var.”* ifadesi örnek gösterilebilir.

Öğrencilerin derslerden geri kalmaması adına bazı öğretmenler velilerle bahçelerde veya ev önlerinde görüşerek ödevlendirmeler yapmışlardır. Bu durumda da yine zorluklarla mücadele etme engellere rağmen çözüm üretme vardır. Katılımcılardan KÖ4 *“İnternet ve cihazı olmayanlar için zaman zaman ev önünde bahçelerde buluştuk.”* açıklamasında bulunmuştur. Benzer şekilde KÖ15 *“Bazı öğrencilerin interneti olmadığı için derslere katılamadılar bu öğrencilere çalışma kitaplarından ödev verdim.”* ifadesi yine bir zorluklarla mücadele örneğidir.

4.2.4 Öğrenciye motivasyon sağlayamamanın mutsuz etmesi

Bu kategoride 2 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Yüz yüze eğitimlerin olduğu süreçte eğer bir öğrencide motivasyon eksikliği varsa gerek öğretmenin gerekse öğrencinin kendi farkındalığıyla bu duruma çözüm bulunması daha kolaydır. Bazen öğretmenin bazen de rehber öğretmenin desteğiyle hatta bazen arkadaşla bile konuşarak rahatlıkla motivasyon sağlanabiliyordu. Ancak uzaktan eğitimle bu durumu öğretmenin ekran karşısında görebilmesi zorlaşmış, öğrencinin de içinde bulunduğu bu motivasyon eksikliğini konuşabileceği ortamlar azalmıştır. Konuyla ilgili katılımcılardan EÖ12 *“Tabi ki uzaktan eğitimde ders dinleme motivasyonlarında düşüklük, rahatlıkları, sorumluluklarını yerine getirmede aksaklıklar doğal olarak oldu.”* şeklindeki ifadesiyle memnuniyetsizliğini dile getirmiştir. Benzer şekilde KÖ5 *“Öğrenci motivasyonunu sağlama zorlaştı.”* ifadesini kullanmıştır.

4.2.5 Duygu aktarımının azalmasının mutsuz etmesi

Bu kategoride 7 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Öğretmenlerin genellikle öğrencilere duygu aktarımında yüz yüze derslerin olduğu döneme göre online derslerde zorluk yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Örneğin EÖ17 *“Yukarıda ifade ettiğim gibi hiçbir şey kanlı canlı iletişimin yerini tutamıyor maalesef. Fakat eba dersleri ve telefon görüşmeleriyle iletişim kurabildik. Bu da duygunun karşı tarafa geçişini güçleştiriyor.”* ifadesini kullanırken, sınıf öğretmenleri için duygu aktarımında fiziksel temasın önemini belirten EÖ21 *“Fiziksel temas eksikliği çok etkili. İletişimde dokunmak çok önemli, özellikle ilkokulda. Bu biraz olumsuz etkiliyor. Ama iletişim konusunda yine de çok sorun yaşamadım. Telefonla birebir görüşme, okulda olduğumuz süreçte birebir görüşmelerle hallediyoruz.”* şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Benzer şekilde EÖ34

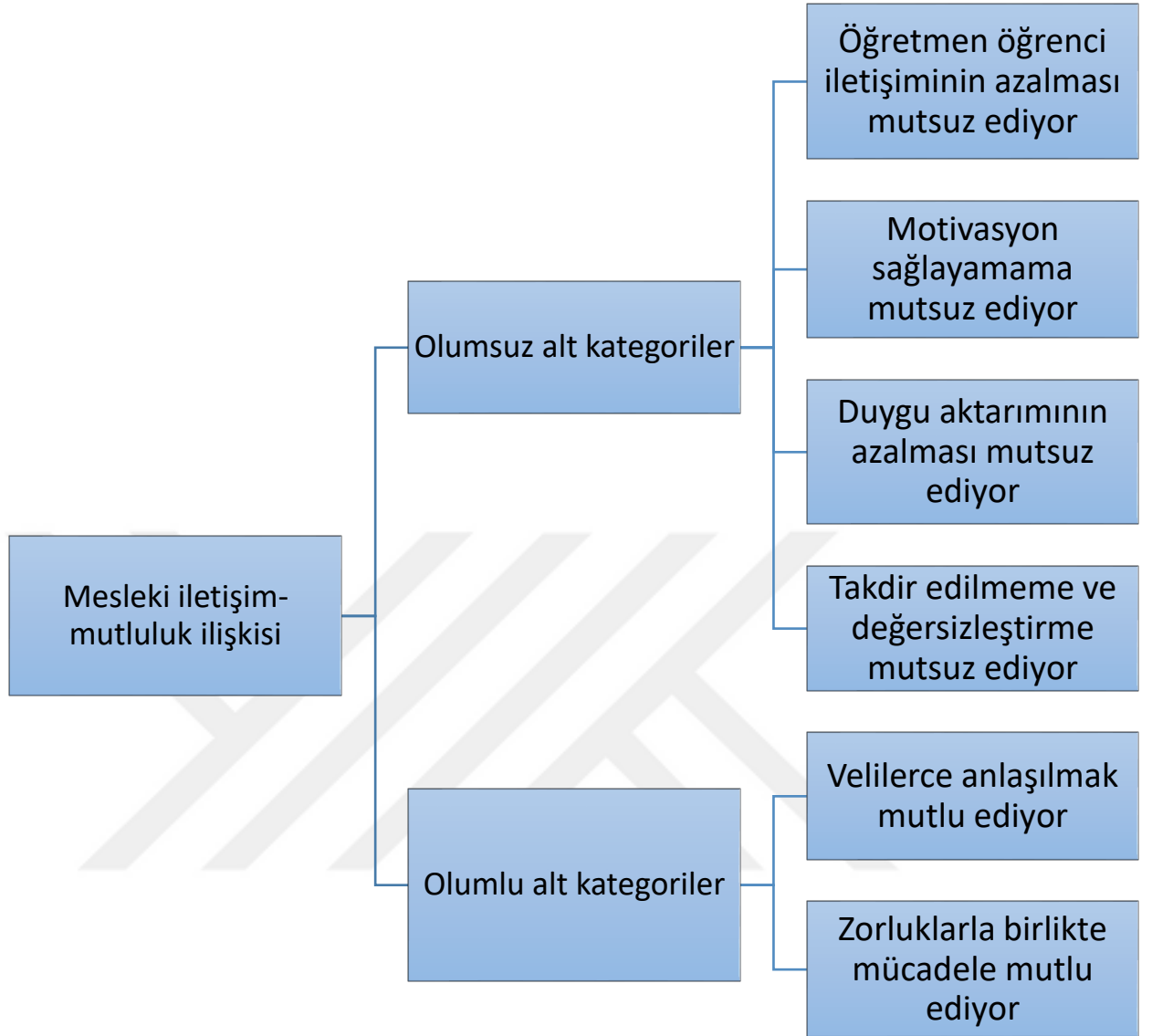
“İnternet üzerinden online olarak iletişim kurduk. Duygu aktarımı konusunda sıkıntılar yaşadık.” söylemiyle ve KÖ6 da öğrenci davranışlarında değişikle ilgili soruya *“Kesinlikle oldu, öğrenciler daha kırılgan oldu, onları memnun etmek de biraz zorlaştı.”* açıklaması ile duygu aktarımının yüz yüze olduğu kadar kolay olmadığını anlatmaktadır.

Katılımcılardan biri öğrencilerde duygu aktarımının online derslerde eksikliğini *“Çok özlediler, paylaşım içinde olmak istiyorlar.”* (KÖ16) ifadesiyle açıklarken başka bir katılımcı duygusal uzaklaşma olduğunu *“Çocuklar da ister istemez okuldan ve benden uzaklaştılar soğuma oldu.”* (KÖ20) şeklinde belirtmiştir. Benzer şekilde EÖ19 *“Pandemi sürecinde öğrencilerin öğretmene biraz daha mesafeli olduğunu gördüm.”* açıklamasını yapmıştır.

4.2.6 Değersizlik hissi ve çabaların görülmemesinin mutsuz etmesi

Bu kategoride 4 öğretmen yanıtı bulunmaktadır. Davranış değişikliğinin olup olmadığı sorusuna öğretmenlerin yanıtları incelendiğinde gerek öğrencilerin gerek velilerin gerek de idarecilerin tavırlarında öğretmenlerin değersizlik hissi yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bir katılımcı *“Uzaktan eğitim döneminde öğrencilerin daha rahat tavırları var. Evlerinden biri gibi davranıyorlar. Saygı konusunda kaybımız var. Her an her saniye ulaşılabilir durumdayız. Bu da aradaki mesafeyi etkiliyor.”* (KÖ4) şeklinde memnuniyetsizliğini anlatırken, başka bir katılımcı düşüncesini *“Değişiklik oldu. Biraz daha öğrenciler kendilerini görünmez zannedip disiplinsiz hareketler yaptılar.”* (EÖ18) şeklinde belirtmiştir. Katılımcılardan KÖ4 velilerin davranışlarındaki memnuniyetsizliğini *“Veliler de artık daha rahat davranmaya başladı. Günün her saati her durumda bize ulaşmak her şeyi öğretmenden bekler hale getirdi. Bu durum da sıkıntılar yarattı. Daha net tavırlar sergilemek gerektirdi.”* ifadesiyle belli etmiştir.

Başka bir katılımcı ise idarecilerinin artık öğretmen görüşü almamaya başladığını *“İdarecilerin davranışlarında değişiklik olduğunu düşünüyorum. Bizimle alınan kararların azaldığı görüşündeyim.”* (KÖ28) ifadesiyle belirtmektedir. Diğer bir katılımcı öğretmen ise çabalarının görmezden gelindiğini *“Evet müdürümüz çalışmadığımızı, boş boş yattığımızı düşünüyor.”* (KÖ29) ifadesini kullanarak anlatmış ve rahatsızlığını dile getirmiştir.

Şekil 4 .Mesleki iletişim-mutluluk ilişkisi

4.3 Öğretmenlerin Pandemi Sürecinde Serbest Zamanı Değerlendirme Durumları ve Aidiyet Duygularının Mutluluk Durumlarına Etkisine Yönelik Bulgular

Geliştirilen temalardan sonuncusu sınıf öğretmenlerinin pandemi döneminde serbest zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ve bu aktivitelerinin mutluluk durumlarına etkisi ile sınıf öğretmenlerinin kuruma aidiyet duygularının mutluluk durumlarına etkisidir. Bu kategoride katılımcıya 3 soru yöneltilmiş ve bu kapsamda yanıtlarını

gerekleştirdikleri için bu kategoriye alınmıştır. Bu kategorilerdeki öğretmen yanıtları incelendiğinde serbest zaman aktivitelerinin mutlu etmesi ve kuruma aidiyet hissinin mutlu etmesi şeklinde 2 alt kategoriye ayrılmıştır.

4.3.1 Aidiyet duygusunun mutlu hissettirmesi

Bu kategoride 4 öğretmenin açıklayıcı cevabı vardır. Katılımcılara *“Pandemi döneminde kendinizi görev yaptığınız okula (kuruma) ait hissediyor musunuz?”* sorusuna yanıtları incelendiğinde katılımcıların aidiyet hissine göre mutluluk durumlarının farklılaştığı görülmektedir. Örneğin KÖ17 *“Hayır kuruma ait hissetmiyorum, soğukluk dışlanmışlık yabancılık işe yaramazlık hissi oluyor.”* şeklinde pandemi döneminde okula gidememenin verdiği soğukluk nedeniyle dışlanmış hissettiğini ifade ederken, aynı öğretmenin pandemi öncesi mutluluk düzeyinizle pandemi dönemi mutluluk düzeyiniz arasında ne gibi fark oluştu sorusuna *“Çok düşük.”* yanıtını vermiştir. Diğer bir katılımcı olan KÖ4 *“Sürekli veli ve öğrenci ile iletişim içinde olmaktan dolayı fazlası ile bunu hissediyorum.”* ifadesiyle veli ile iletişimin kuruma ait hissettirdiğinden bahsetmektedir. KÖ21 ise *“Yeteri kadar değil. Gözden uzak olan gönülden de uzak olur.”* ifadesiyle uzak kaldığı için aidiyet duygusunun azaldığını belirtirken aynı öğretmenin pandemi öncesine göre mutluluk düzeyinin sorulduğu soruya yanıtı *“Pandemi öncesine göre çok daha mutsuz sıkıntılı depresyona daha yakın hale geldik.”* şeklindedir. EÖ22 ise online eğitimleri okula giderek verdiği için hatta hafta sonu ders vermek için bile gittiği için kuruma ait hissettiğini *“Evet. Canlı dersleri de haftada 6 gün okulda yaptım.”* açıklamasıyla vurgulamaktadır.

4.3.2 Serbest zaman aktivitelerinin mutlu etmesi

Bu kategoride 20 öğretmenin cevabı bulunmaktadır. Katılımcılara *“Pandemi döneminde serbest zamanlarınızı neler yaparak değerlendiriyorsunuz ve yaptıklarınızın mutluluğunuza etkisi nasıldır?”* sorusu yöneltildiğinde katılımcılardan EÖ1 *“Kendi çocuklarımın eksiklerini gidermeye çalışıyorum. Uzaktan ders çok yorucu oluyor zaten. Fırsatını buldukça kitap okumaya ve uyumaya çalışıyorum.”* yanıtını vermiş, KÖ1 ise *“Doğa yürüyüşü yapıyorum. İnsanlardan uzaklaşmak insanı mutsuz ediyor.”* yanıtını

vererek sosyalleşmenin yerine doğa yürüyüşü koyarak serbest zamanlarını değerlendirdiğini dile getirmiştir. Yine benzer şekilde EÖ10 *“Doğa yürüyüşü vb. Sorunlardan uzaklaştırıyor”* ifadesini kullanmıştır. Katılımcılardan EÖ39 da *“Çoğunlukla bahçe işleri ile uğraşıyorum. Olumlu yönde etkiliyor.”* ifadesini kullanmıştır.

Katılımcıların en fazla vurgu yaptıkları aktivite ise kitap okuma ile rahatlama olarak görülmüştür. Adeta bu durumu kitap okuma fırsatına çevirmişlerdir. Örneğin katılımcılardan KÖ11 *“Kitap okuyorum, bu süreçte bana iyi gelen en iyi şey.”* şeklinde ifade ederken, benzer şekilde KÖ23 de *“Kitap okuyorum kızım la daha çok zaman geçiriyorum bu da bana iyi geliyor, Süreci iyi yönetmeye çalıştım.”* ifadesi ile düşüncelerini belirtmiştir. Yine katılımcı EÖ23 *“Kitap okuyarak vakit geçiriyorum. Günün şartlarını dikkate alarak yürüyüş yapıyorum. Ailemle daha fazla vakit geçirmem pandeminin hayırlı bir tarafı oldu.”* diyerek memnuniyetini dile getirirken KÖ34 *“Kitap okuyarak, film, dizi izleyerek ve derslerle ilgili araştırma yaparak değerlendiriyorum. Bu etkinlikler beni mutlu ediyor.”* söyleminde bulunmuştur. KÖ2 *“Kitap okuyarak, örgü örerek, online kurslara katılarak.”* boş zamanlarını değerlendirdiğini dile getirirken, EÖ18 *“Uzaktan eğitim kendimize ayırdığımız zamanı elbette azaltıyor. Belli bir çalışma saati olmadığından. Fakat kalan kısıtlı zamanda çocuklarımla ilgilenmek ve kitap okumak elbette mutluluk verici.”* söyleminde bulunurken, KÖ4 serbest zaman aktiviteleri sorusuna *“Kitap okuyorum. Mesleki eğitim alıyorum fakat uzadığı için artık hiçbir yaptığımız etkinlik mutlu etmiyor. Herkes gibi özgürlüğümüzü özledik. Sadece hayatta kalma mücadelesinde bu zamana kadar başarılı olmaktan mutluluk duyarak şükrediyorum.”* şeklinde içten bir cevap vermiştir.

Diğer taraftan bazı katılımcıların boş zamanlarının olmadığını günlerini birebir kendi çocuklarının, online olarak da öğrencilerinin eksiklerini tamamlamaya yani başkalarına zaman ayırarak geçirdiklerini dile getirmişlerdir. Örneğin KÖ16 *“Pek serbest zamanımız olmadı. Kendi çocuğumuza takviye dersler vermemizden dolayı ve bireysel farklılıktan doğan sorunlar yüzünden geri kalan öğrencilere diğerlerinden farklı zamanlarda ders vermemizden dolayı tüm günümüz dolduğu için kendimize pek zaman ayıramadık.”* ifadesini kullanmıştır.

Bazı katılımcılar ise pandemi dönemini tam bir fırsata çevirmişlerdir örneğin KÖ26 *“Bir insanın her ne işi yapıyorsa yapsın bir hobisi olması gerektiğini düşünürüm*

hep. Bu sebeple zaten edebiyatla ilgileniyordum. Şiir yazıyorum. Okuyorum. Terapi amaçlı mandala boyuyorum, örgü örüyorum. 6 ülke ile birlikte yürüttüğüm bir Erasmus projem var onunla ilgileniyorum. İngilizcemi geliştirmeye çalışıyorum. Web2 araçlarını daha iyi kullanmaya çalışıyorum. Her türlü olumsuzluğu değişik fırsatlara dönüştürmenin hayatı daha mutlu kılacağına inanıyorum. En önemlisi düşünüyorum, yorumluyorum, öğreniyorum ve ders alıyorum.” İfadesiyle zamanını çok iyi değerlendirdiğine vurgu yapmaktadır. Benzer şekilde EÖ22 “Öğrencilerime, nasıl daha verimli olabilirim araştırmasını yapıyorum.” ifadesini kullanırken EÖ29 “Tarla aldım. EBA üzerinden kurslara katılıyorum.” söylemiyle kendi gelişimine yatırım yaparak zamanını değerlendirdiğini ifade etmektedir. Başka bir katılımcı ise “Kitap okuyup, film izliyorum. Ailemle vakit geçiriyorum. Branşım üzerine daha iyi neler yapabilirim diye araştırmalar yapıyorum. Bunları yapmaktan keyif alıyorum.” (KÖ37) diyerek duygu ve düşüncesini ifade etmiştir. Yine katılımcılardan KÖ41 ise “Evde çok vakit geçirmek beni son derece mutlu etti, vakit bulamadığım birçok şeyi yapma imkanına sahip oldum. İşe ayırdığım zaman kısaldığı için kendime daha çok zaman ayırıp, spor yapma vaktim oldu. Bu da son derece keyif verici bir işti. İşim hafıflediği için pandemi döneminde daha rahat çalıştım fakat bunun yanında uygulamalarda daha önceden benzer durumlar yaşanmadığı için büyük kararsızlıklara düşüldü. Zaman zaman işi nasıl yürüteceğimi bilemediğim durumlar oldu.” ifadesiyle olumlu ve olumsuz yaşadıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte katılımcılardan EÖ34 “Medya” yanıtını verip “Mutsuzum” açıklamasında bulunmuştur, EÖ6 “Evde geçiriyoruz sıkıcı.” söyleminde bulunurken, EÖ5 “Evde kalıyorum. Strese neden oluyor, kısıtlamalar mutluluk düzeyimizi olumsuz etkiledi.” açıklamasıyla boş zaman aktivitesi olarak evde oturma dısında bir şeyle ilgilenmediklerini ve sıkıldıklarını dile getirmişlerdir.

BÖLÜM 5

5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Eğitimin genel amacı kişilerin önce kendilerine ve sonra da topluma faydalı hale gelmelerine yardımcı olmaktır. Eğitim bu amacı gerçekleştirebilmek için de bireylerde davranış değişikliği meydana getirmelidir. Bu noktada eğitim ve öğretimin niteliği önemlidir ve bu niteliği de etkileyen en önemli etken kuşkusuz öğretmendir.

Bir okulda öğrencilerin hatta öğrenci velilerinin rehberi olan öğretmenlerin mutluluğu öğrenci başarısında mutlaka etkili olacaktır.

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki mesleki mutluluk seviyelerini belirlemek amaçlanmıştır. Elde edilen bulgularla ilgili sonuç, tartışma ve öneriler bu bölümde ele alınmaktadır.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırma soruları temelinde ulaşılan bulgulardan elde edilen sonuçlar ve sonuçların ilgili literatür kapsamında tartışılması bulunmaktadır.

5.1.1 Sınıf öğretmenlerinin mesleki beceri algılarında pandemi sürecinin etkisine yönelik sonuç ve tartışma

Bu başlıkta sınıf öğretmenlerine “Pandemi döneminde kendinizi mesleki becerileriniz açısından başarılı buluyor musunuz?”, “Pandemi döneminde pandemi öncesi döneme göre öğrencilerinizin yeni şeyler öğrenmesine yardımcı olabiliyor musunuz?” ve “Pandemi döneminde ders yapmaktan keyif alıyor musunuz?” soruları yöneltilmiş ve öğretmenlerin açıklamaları incelenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre online eğitimlerde karşılaşılan zorluklarla mücadele ettikçe kendilerini geliştiren öğretmenlerin mutluluk seviyelerinin arttığı ortaya çıkmıştır bu bulgularla alan yazın benzer sonuçlar göstermektedir. Örneğin, Csikszentmihalyi (1990) zorluklar ve beceriler yüksek olduğu zaman daha mutlu, neşeli, aktif hissedildiği ayrıca daha çok konsantre olunduğu dolayısıyla da daha yaratıcı ve memnun hissedildiği bulgusuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışan insanların derin konsantrasyon, dengeli ve yüksek zorluklar ve beceriler bununla birlikte kontrol ve

memnuniyet hissi olan akış deneyimine televizyon izleyenlere nazaran dört kat daha sık ulaştıklarını da ifade etmektedir.

Elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitim dönemi öğretmenlerden bazılarının öğrencilerinin daha önce fark etmedikleri yeteneklerini fark etmelerine sebep olmuştur. Bu beceriler belki de öğrencinin kendisinin de fark etmediği bir becerisi olabilir. Bu durum hem öğrenciyi hem de öğretmeni memnun eden bir durumdur. Alan yazın incelendiğinde bu çalışmanın bulgularıyla benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Örneğin Kırık (2014) Türkiye’de zaman zaman örgün eğitimin beklenen kalitede olmaması, sınıfların kalabalık olması gibi nedenlerden dolayı bireysel gelişimde uzaktan eğitim daha yararlı sonuçlar doğurabilmektedir. Bununla birlikte anlatılanlar görsel ve işitsellerle pekiştirilebilmektedir. Benzer şekilde (Yıldız ve Seferoğlu, 2020: 34) Uzaktan eğitim öz yeterlilik algısı bakımından da öğrencilerin derse katılım internet ve bilgi iletişim teknolojilerini (BİT) kullanımı gibi çeşitli alanlarda çok yönlü iyileşmelerine katkı sağlamaktadır. Bu durum öz düzenleme, motivasyon ve başarılarına da etki etmekte olduğunu bildirerek araştırmamızı desteklemektedir.

5.1.2 Öğretmenlerin öğrenci, veli ve idarecilerle iletişiminde ve etkileşimde pandemi sürecinin etkisine yönelik sonuç ve tartışma

Bu başlıkta katılımcılara pandemi döneminde öğrencilerinizin, velilerinizin, meslektaşlarınızın ve idarecilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu ve pandemi döneminde öğrencilerinizle nasıl iletişim kurdunuz, yaşadığınız aksaklıklar nelerdir soruları yöneltilmiştir.

Elde edilen bulgularda öğrencilerle iletişim boyutu incelendiğinde genellikle online eğitim sürecinde öğretmenlerin öğrencileri ile olan iletişiminin azalmasıyla öğrencilerde soğuk davranışların görüldüğü, yüz yüze eğitime göre öğretmenlerin daha keyifsiz olduğu, eskiden özellikle küçük yaşlarda öğretmene olan davranışların daha sıcak olduğu ve dolayısıyla öğretmenlerin mutluluk düzeylerinin azaldığı yönünde açıklamalardır. Literatür incelendiğinde elde edilen bulguları destekler nitelikte sonuçlar görülmektedir. Örneğin Kırık ve Sönmez’in (2017) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada kişinin kurduğu iletişim boyutu kişinin mutlu olma düzeyine etki etmektedir ve mutluluk iletişim arasında mutlak bir ilişkinin varlığından söz ederek araştırmamızı desteklemektedir.

Öğretmenlerin online eğitimler nedeniyle velilerle çok daha fazla iletişim halinde olmalarından kaynaklanan veli-öğretmen iletişiminde ise veliler tarafından öğretmenlerin daha iyi anlaşılması nedeniyle mutluluk seviyelerinin artması durumu ortaya çıkmıştır bu konuda alan yazındaki Kırık ve Sönmez'in (2017) çalışmasında iletişim sayesinde kişiler birbirini anlayabilmekte, sorunlarını aktarmakta ve bu sorunlarına çözüm bulabilmektedir. Yaşadıklarını, endişelerini, korkularını, tecrübelerini ya da başarılarını paylaşabilen bireyler daha tatminkâr ve huzurlu olurlar bu da mutluluk düzeylerine etki eder açıklaması literatürü destekler niteliktedir. Hatta yıllar süren araştırmasının sonuçlarının çalışan insanların boş zamanlarda olduğundan daha fazla başka bir şeyler yapmak istediğini söylemiştir.

Diğer taraftan öğretmenlerin gerek öğrencilerinin gerek velilerinin gerek de idarecilerinin tavırlarında değersizlik hissi verecek durumlarla karşılaştıkları eskiye oranla daha rahat davrandıkları ortaya çıkmıştır. Bazı katılımcılar idarecilerinin onlar hakkındaki düşüncelerini değiştiğini *“Evet müdürümüz çalışmadığımızı, boş boş yattığımızı düşünüyor.”* ifadesiyle mutsuzluğunu dile getirmiştir. Literatüre bakıldığında bu konuda Csikszentmihaly (1990) insanların bir aktiviteye çok fazla dahil olmalarından kaynaklanan ve başka hiçbir şeyin öneminin olmadığı bir durum olan akış deneyimini yaşamının önündeki engellerden birinin aşırı öz farkındalık olduğunu belirtmiş, sürekli olarak diğer insanların kişiyi nasıl algıladığından endişe eden insanın, hazdan kalıcı olarak mahrum kalacağını ifade ederek bulguları destekler nitelikte bir açıklama yapmıştır.

5.1.3 Öğretmenlerin pandemi sürecinin serbest zamanı değerlendirme, aidiyet duyguları ve mutluluk düzeylerindeki etkisine yönelik sonuç ve tartışma

Bu başlıkta katılımcılara “Pandemi döneminde serbest zamanlarınızı neler yaparak değerlendiriyorsunuz, yaptıklarınızın mutluluğunuza etkisi nasıldır?” ve “Pandemi döneminde kendinizi görev yaptığınız okula (kuruma) ait hissediyor musunuz?” soruları yöneltilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmenler boş zaman aktivitesi olarak doğa yürüyüşü, bahçe işleri, örgü örme, online kurslar, çocuklarla ilgilenme, şiir yazma, kitap okuma, yabancı dil çalışma, yürüttüğü projelerle ilgilenme gibi yanıtların yanında nadiren de evde kalıyorum, strese neden oluyor, kısıtlamalar mutluluk düzeyimizi

olumsuz etkiledi ya da evde kalıyoruz, sıkıcı mutluluk düzeyimizde değişiklik yok veya boş zaman aktivitesi olarak medya ve mutsuzum şeklinde yanıtladıkları da görülmüştür. Dolayısıyla ne yapacağını bilip harekete geçenlerin medya ile ilgilendiğini veya evde kalıp sıkıcı zaman geçirdiğini söyleyenlerden daha mutlu olduğu sonucuna varılmıştır. Konuyla ilgili literatüre bakıldığında Csikszentmihaly'nin (1990) birçok insanın işten çıkıp bir an önce eve gidip boş zamanlarını kullanmayı isteseler de bu boş zamanlarda ne yapacaklarına dair fikirleri yoktur kişilerin boş zamanlarını kontrol etmediği sürece hayal kırıklığına uğradığı sonucuna ulaştığı, hatta ironi bir şekilde işten keyif almak boş zamandan keyif almaya göre daha kolaydır çünkü boş zaman yapılandırılmamıştır ve zevk alabilecek şekle sokabilmek için daha çok çaba gerektirir açıklamasıyla bulgular örtüşmektedir. Benzer şekilde bu konuda Sevin ve Şen (2019) öğretmenlerin rekreatif (kişiye yenilenme hissi veren her türlü faaliyet) aktivitelere katılım düzeyleri ile yaşam mutlulukları arasında olumlu yönde ve yaşam mutluluğu ile iş performansı arasında da olumlu yönde ilişki saptanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre aidiyet hissi azalan öğretmenlerin soğukluk ve dışlanmışlık hissi yaşadıkları ayrıca daha karamsar ve mutsuz oldukları, aidiyet hissinin fazla olduğu öğretmenlerse daha mutlu hissettiklerini belirtmektedir.

Bir öğretmenin sürekli veli ve öğrencilerle görüştüğü için, başka bir öğretmenin de haftada altı gün okulda ders vermesi nedeniyle fazlasıyla aidiyet hissi yaşadıkları bulgularına ulaşılmıştır bu sonuçla ilgili literatürde Alptekin, (2011 yaptığı çalışmada aidiyet hissinin bireyin iç dinamiklerini etkileyerek, kişide büyük bir potansiyeli içinde barındırdığından bahsetmektedir. Yine aidiyet birey ile karşısındaki yapının birbirine karşı etkileşimlerini ve sorumluluklarını içine alan; bireyin istediğiyle bağ kurmasını sağlayan ve güven gereksinimini karşılayan bir duygudur söylemleriyle bulgular desteklenmektedir. Benzer şekilde Duru (2007) yaptığı çalışmada aidiyet duygusunun yokluğunun; kişinin reddedilme, uzaklaşma duygularını besleyerek bireyin çeşitli sorunlar yaşamasına ve sağlıksız bir ruhsal yapıya girmesine sebep olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Yeter'in (2019) araştırması sonucunda elde edilen verilere göre üniversite öğrencilerinin mutluluk puanları ile aile aidiyet puanları arasındaki pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Öneriler

Bu bölümde bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında sınıf öğretmenlerinin mesleki mutluluklarının artırılması ve dolayısıyla öğrenci mutluluğu ve öğrenci başarısının da arttırılması için önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Araştırmacılara verilebilecek öneriler şu şekildedir.

Bu araştırma belirli 2 ilçede seçilen öğretmenlerle sınırlıdır. Dolayısı ile farklı illerde ve diğer alanlarda uygulanması ve sonuçların karşılaştırılmasıyla daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabilir.

Öğretmenler mutluluk konusunda bilgilendirilerek, konuyla alakalı uzman kişiler tarafından seminerler düzenlenebilir. İhtiyacı ve isteği olan öğretmenler için grupta psikolojik danışma çalışmaları yapılabilir.

Yüz yüze eğitime geçilse bile online eğitimlere de devam edilebileceğinden kıdemli öğretmenlerin meslekteki yeni değişimlere ayak uydurabilmeleri için konu ile ilgili hizmet içi eğitim kursları düzenlenmeli bu kurslara başvuruda bulunan tüm öğretmenler kabul edilmelidir.

Öğretmenlerin kendilerini daha iyi ifade edebilmesi için, beden dillerini iyi kullanmaları için ve mutluluğu bir yaşam şekli haline dönüştürebilmeleri için mutluluğun kendileri ve öğrencileri için ne kadar önemli olduğunu fark etmeleri için kişisel gelişim uzmanları tarafından seminerler düzenlenmeli ve tanıtımlarla gönüllü olarak bu seminerlerden çok sayıda öğretmenin faydalanması sağlanmalıdır.

Eğitim fakültelerinde kişisel gelişim ve mutluluk dersleri eklenebilir ve bu alanda lisansüstü seviyede daha fazla çalışma yapılması desteklenebilir.

Öğretmen mutluluğunun “ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi)”, “PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı)”, “TIMMS (Uluslararası Matematik ve Fen Eğitimleri Araştırması)” gibi sınavlarda öğrenci başarılarına etkisi araştırılabilir.

Öğretmen mutluluğunun öğrenci mutluluğuna etkisi tüm kademelerde araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akmansoy, V. (2012). Kaos Teorisi ve Eğitime Yansımaları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Akpınar, R. B. (2004). Duygusal yüz ifadelerini anlama becerisini geliştirmeye yönelik örnek bir öğretim programı. *Journal of Human Sciences*, 1(1).
- Alptekin, D. (2011). Toplumsal aidiyet ve gençlik: üniversite gençliğinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Aluş Y, Selçukkaya S. (2015) Türk ailesinde mutluluk algısı ve değerleri. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*; 1(2):151-75.
- Arat, T., & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Aşkın, C. (2016). Öğretmenlerin serbest zaman eğitimi ve rekreasyon (serbest zamanda yapılan aktiviteler) etkinliklerine katılımlarındaki sosyoekonomik, kültürel etkenler-düzce örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(209), 160-189.
- Aydın, S. (2014). Olgubilim Araştırması, içinde, *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (Metin, M.Ed.)*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ayar, İ. (Konuşmacı) (2020, Ekim 15). *İnanç Ayar İle Eğitimcini Eğitimi- GirişimlerNet Webinar -Fırat Demirel [Video Podcast]*. Bağlantı <https://youtu.be/pU2QvhiwCqg>
- Balta, E. (2020). Kara vebadan koronavirüse küreselleşme. *Panorama, Uluslararası İlişkiler Konseyi*, Erişim Adresi: <https://www.uikpanorama.Com/blog/2020/02/10/karavebadan-koronaviruse-kuresellesme/>, Erişim Tarihi, 12, 2020.
- Bozca, S. (2015). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iş doyumları arasındaki ilişki. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 391270).

- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Bülbül, Ş., & Gıray, S. (2011). Sosyodemografik Özellikler ile Mutluluk Algısı Arasındaki İlişki Yapısının Analizi. *Ege Academic Review*, 11.
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. Akgün, ÖA. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Canbay, H. (2010). Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 278478)
- Cır, K.G. (2020). Çocukların ve Ebeveynlerinin Mutluluk ve Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması. YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 628346).
- Csikszentmihalyi, M. (2020). Mutluluk Bilimi Akış. Ankara: Buzdağı Yayınevi.
- Cüceloğlu, D. (2007). İnsan ve davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.
- Çakıcıoğlu E. (2012) Büyük Türkçe Sözlük Akvaryum Yayınevi, İstanbul
- Çilesiz, S. (2010). A phenomenological approach to experiences with technology: current state, promise, and future directions for research. *Educational Technology Research and Development* s.487-510 DOI: 10.1007/s11423-010-9173-2
- Doğan, T. (2012). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Dost, M. T. (2004). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri. (Doktora tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 144298).
- Duru, E. (2007). Sosyal Bağlılık Ölçeği’nin Türk kültürüne uyarlanması. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 26, 85-94.
- Ergün, A. (2009). İlköğretim okulu 6-7-8.sınıf öğrencilerinin mutlu öğretmen algıları (Beşiktaş örneği). (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 303823).

- Ergün, A. (2009). İlköğretim okulu 6-7-8.sınıf öğrencilerinin mutlu öğretmen algıları (Beşiktaş örneği). (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 303823)
- Ergün, E. ve Sezgin Nartgün, Ş. (2017). Öğretmen öznel iyi oluş ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 385-397.
- Eryılmaz, A. (2009). Başa Çıkma Stratejilerinin Kişilik Özellikleri ile Ergen Öznel İyi Oluşu Arasındaki Aracı Rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. A.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Frankl, V. E. (2016). İnsanın anlam arayışı (Çev. Selçuk Budak). İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Frankl, V.E. (2009). İnsanın Anlam Arayışı (3. Baskı). İstanbul: Okyanus Yayınevi.
- Garcia, H ve Miralles, F. (2017). *Ikigai-Japonların uzun ve mutlu yaşam sırrı*, İndigo Kitap.
- Geçtan, E. (1995) *İnsan Olmak*, Remzi Kitabevi, 16. Basım, İstanbul
- Gençoğlu, C. (2006). Üniversite öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Goleman, D. (1998). Duygusal Zekâ. 3.Baskı (Çev.) Banu Seçkin Yüksel. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gülcan, A. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumluluğu üzerindeki etkisinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 367982).
- Güngörmüş, H. A., Yetim, A. A., & Çalık, C. (2006). Ankara'daki beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının boş zamanlarını değerlendirme biçimlerinin araştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 285-298.

- Havuz, M. (2019). *Pozitif psikoloji ve tasavvuf psikolojisi çerçevesinde İbn Hazm'da erdemli ve mutlu insan* (Doctoral dissertation, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı).
- Kaban, A. L. (2019). Kişilerarası iletişimde duygusal bulaşmanın rolü: Öğretmen öğrenci iletişimi üzerine bir araştırma. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 87-108.
- Kangal, A. (2013). Mutluluk üzerine kavramsal bir değerlendirme ve Türk hane halkı için bazı sonuçlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), 214-233.
- Karadüz, A., & Sayın, H. (2015). Öğretmenlerin derslerindeki konuşma edimlerinin öğrencileriyle iletişimlerine etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 10(11).
- Kartal, S. (2020). Koronavirüs Salgınında (Covid-19) İş Sözleşmesinin Fesih İmkânı.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu.
- Kırık, A. M., & Sönmez, M. (2017). İletişim ve mutluluk ilişkisinin incelenmesi. *İnif e-dergi*, 2(1), 15-26.
- Kutlu, M., Balcı, S., & Yılmaz, M. (2004). İletişim beceri eğitiminin öğrencilerin kendini ayarlama ve iyimserlik düzeylerine etkisi. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9.
- MEB TTKB Program (2006), İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı, MEB Yayınları, Millî Eğitim Basım Evi, Ankara.
- MEB. (Millî Eğitim Bakanlığı), (2006a). Türkiye'nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi. Erişim adresi: http://www.academia.edu/5120298/Hayat_Boy_u_O_grenme_Politik_Belgesi.
- MEB. (Millî Eğitim Bakanlığı), (2009). Türkiye Hayat boyu Öğrenme Strateji Belgesi. Erişim adresi: http://ecvet.ua.gov.tr/Uploads/f7699346-4182-4730-8282_a61938751493.pdf
- MEB. (Millî Eğitim Bakanlığı), (2014). Türkiye Hayat boyu Öğrenme Strateji Belgesi. Erişim adresi: <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf>
- MEB. (Millî Eğitim Bakanlığı), (2019). Milli Eğitim Temel Kanunu. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>

- Myers, D. & Deiner, E. (1995). Who is happy. American Psychological Society. 6, 1,1-19.
- Öner, C. (2019). *İş Yaşamında Mutluluk, İş Yaşam Dengesi ve İşe Adanma İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, M. (2012). Sınıf başkanları gözüyle öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi [An evaluation of teachers' classroom management abilities from the class president's perspective]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi -Journal of Educational Sciences Research*, 2 (1), 73–90. <http://ebad-jesr.com/>.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri (3. Baskıdan Çev. Bütün, M. ve Demir S.B.). Ankara: Pegem Akademi.
- Sağlık Bakanlığı (2020). Covid-19 (Sars-CoV-2 Enfeksiyonu) Rehberi. Erişim adresi: https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf
- Saygılı, S. (2015). Evlilikte Mutluluk Sanatı, 17. Baskı, İstanbul: Türdav Yayın Grubu.
- Sever, M., Özdemir, S., & Acar, O. K. (2020). İşte mutluluk ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 1-10.
- Sevin, H. D., & Şen K. (2019). Öğretmenlerin rekreasyon aktivitelerine katılım düzeyleri ile yaşam mutluluğu ve iş performansları arasındaki ilişki. *Dini Araştırmalar*, 22(55 (15-06-2019)), 213-232.4
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Turkay, Y. (2009). İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin mutlu eğitim yöneticisi algısı. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 271250).
- Ulutaş, A.E. (2019). Serbest zaman ve rekreasyonun mutluluk ile ilişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uslu, N. B. (2018). Farabî ve Aristoteles'te mutluluk ahlâkı. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 469-480.

- Yaran, K. (2020). Adölesan dönemdeki üniversite öğrencilerinin mutluluk ve yaşamın anlamının akıllı telefon bağımlılığına etkisi. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 627709).
- Yeter, S. İ. (2019). Üniversite öğrencilerinin mutluluk düzeylerinin aile aidiyeti ve manevi yönelimlerine göre yordanması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, Gülferi M. (2020). 8 Haftalık Meditasyon Temelli Mutluluk Eğitiminin Mutluluk, Umut, Benlik Saygısı Düzeyine ve Beyin Aktivitesine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, Z. (2015). Sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenmeye yönelik yeterlik algıları ve görüşleri. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 399332)
- Yıldız, E., & Seferoğlu, S. S. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin çevrim içi teknolojilere yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Celal Bayar University Journal of Social Sciences/Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1)

EKLER

EK 1.

Görüşme soruları;

1-Pandemi döneminde kendinizi mesleki becerileriniz açısından başarılı buluyor musunuz? Açıklayınız.

2-Pandemi döneminde kendinizi görev yaptığınız okula (kuruma) ait hissediyor musunuz?

3-Pandemi döneminde öğrencilerinizin yeni şeyler öğrenmesine yardımcı olabiliyor musunuz? Pandemi öncesi dönemle kıyaslar mısınız?

4-Pandemi döneminde öğrencilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Pandemi öncesi ile kıyaslayınız.

5-Pandemi döneminde velilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Pandemi öncesi ile kıyaslayınız.

6-Pandemi döneminde meslektaşlarınızın veya idarecilerinizin size olan davranışlarında bir değişiklik oldu mu? Pandemi öncesi ile kıyaslayınız.

7-Pandemi döneminde öğrencilerinizle nasıl iletişim kurdunuz, yaşadığınız aksaklıklar nelerdir?

8-Pandemi dönemi öncesindeki mutluluk düzeyiniz ile pandemi dönemindeki mutluluk düzeyiniz arasında ne gibi bir fark oluştu?

9- Pandemi döneminde ders yapmaktan keyif alıyor musunuz? Nedenleriyle açıklar mısınız?

10-Pandemi döneminde serbest zamanlarınızı neler yaparak değerlendiriyorsunuz ve yaptıklarınızın mutluluğunuza etkisi nasıldır?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Sema Nur SEMERCİ

Doğum Yeri: Ermenek

Medeni Durumu: Evli

Eğitim Bilgileri

İlkokul: Atatürk İlkokulu, Ermenek, Karaman, 1997

Ortaokul: Ermenek Lisesi, Ermenek, Karaman, 2000

Lise: Ermenek Lisesi, Ermenek, Karaman 2004

Lisans: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sınıf öğretmenliği, Burdur, 2008

İş Deneyimi

1. Kars, Çağdaş Yaşam İsmet Güresen İlköğretim Okulu 2010-2012

2. Konya, Seydişehir, Vedat Kesmen İlköğretim Okulu 2012-2013

3. Konya, Seydişehir, Merkez İlkokulu 2016